Ο ΑΙΩΝ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Ἐκ τοῦ εἰσαγωγικοῦ εἰς τὰς ἐφετινὰς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ παραδόσεις μαθήματος τοῦ καθηγητοῦ τῆς Λατινικῆς Φιλολογίας κ. Σ. Κ. Σακελλαροπούλου δημοσιεύομεν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἑστίας» εὐμενῶς παραχωρηθέντα τὸν πολιτικὸν καὶ γραμματειακὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ αἰῶνος τοῦ Αὐγούστου.

Πάντα τὰ μεγάλα ἔθνη ἔχουσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτῶν μίαν ἢ πλείονας ἐξαιρετικὰς *ἐποχάς*, ἕνα ἢ πλείονας κύκλους ἐτῶν ὡρισμένους, καθ' οὓς κατά τινα συνδρομὴν εὐτυχῶν περιστάσεων τὰ γράμματα καὶ αἱ τέχναι φθάνουσιν εἰς τὸ κατακόρυφον σημεῖον τῆς τελειότητος αὐτῶν, καθ' οὓς ἄνδρες ἔξοχοι οἱονεὶ συνανθοῦσι καὶ συνακμάζουσιν· οὕτω δὲ ἐν τοῖς στενοῖς ὁρίοις ἀκριβῶς ὡρισμένου χρόνου εὑρίσκεται συμπεπυκνωμένη πᾶσα ἡ δόξα ἡ ἀπὸ τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν, δι' ἧς δύναται ἓν ἔθνος ἐσαεὶ νὰ λαμπρυνθῇ. Ὅπως δὲ ἐν τῇ φυσικῇ τῆς γῆς παραγωγῇ ὑπάρχουσι θέρη ἐξαιρετικά, καθ' ἃ διά τινα τῶν φυσικῶν περιστάσεων εὐτυχῆ συνδρομὴν ἔκτακτος καὶ μοναδικὴ γίνεται ἡ εὐφορία καὶ τῶν καρπῶν τῆς γῆς ἡ συγκομιδή, τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐν τῇ πνευματικῇ τῶν ἐθνῶν παραγωγῇ. Ἀλλὰ τὰ ἔκτακτα ταῦτα πνευματικὰ θέρη δεν εἶναι βέβαια συνήθη. Τέσσαρα *μάλιστα* ἔχει νὰ ἀναφέρῃ ἡ καθ' ὅλου ἱστορία: τὸν λεγόμενον αἰῶνα τοῦ Περικλέους, τὸν τοῦ Αὐγούστου, τὸν τοῦ Πάπα Λέοντος τοῦ δεκάτου καὶ τὸν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. Τούτων δὲ μάλιστα οἱ δύο πρῶτοι, ὁ αἰὼν τοῦ Περικλέους καὶ ὁ τοῦ Αὐγούστου, εἶναι διὰ λόγους πολλοὺς καὶ ποικίλους οἱ ἐπιφανέστατοι. Ὀνομάζονται δὲ αἱ *ἐποχαὶ* αὗται *αἰῶνες*, ἤτοι αὐτὸ τοῦτο *ἐποχαί*, *ἡλικίαι*, χωρὶς νὰ προσλαμβάνῃ ἡ λέξις τὴν εἰδικωτέραν καὶ μεταγενεστέραν σημασίαν τῆς *ἑκατονταετηρίδος*, καὶ καθορίζονται διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐπιφανεστάτου πολιτικοῦ μάλιστα ἄρχοντος ἢ ἡγεμόνος τῆς ἐποχῆς, ὅττις θεωρεῖται οὕτω — ἀδιάφορον ἂν δικαίως ἢ ἀδίκως — ὡς ὁ κύριος προστάτης καὶ κηδεμὼν πάσης τῆς κατὰ τοὺς ἑαυτοῦ χρόνους ἐκτάκτου καὶ ἐξαιρετικῆς πνευματικῆς *κινήσεως*, ὅπως συνήθως λέγομεν, καὶ παραγωγῆς. Αἱ *ἐποχαὶ* αὗται, οἱ *αἰῶνες* οὗτοι οἱ λαμπροὶ καὶ ἐπιφανεῖς, προσλαμβάνουσιν ἐνίοτε τὸ ἐπίθετον *χρυσοῦς*· καὶ τοῦτον τῆς ὀνομασίας τὸν τρόπον προτιμῶσι τινὲς τῶν λογίων λέγοντες ὄχι ὁ *αἰὼν τοῦ Αὐγούστου* λ. χ., ἀλλ' ὁ *χρυσοῦς αἰὼν τῆς ῥωμαϊκῆς γραμματείας*. Ἡ ἀπὸ τοῦ εὐγενεστάτου τῶν μετάλλων ὀνομασία ἔχει τὴν πρώτην ἀρχήν της εἰς τὸν Ἡσίοδον:

Χ ρ ύ σ ε ο ν μὲν πρώτιστα γένος μερόπων ἀνθρώπων
ἀθάνατοι ποίησαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.
Οἱ μὲν ἐ π ὶ Κ ρ ό ν ο υ ἦσαν, ὅτ' οὐρανῷ ἐμβασίλευε κτλ.

Οὕτω χαρακτηρίζει ὁ ποιητὴς τὸν μακάριον ἐκεῖνον ἐπὶ *Κρόνου βίον*, τὸν παροιμιώδη καταστάντα καὶ πρὸς ὃν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ παραβάλλει τὴν ἠπιωτάτην τοῦ Πεισιστράτου τυραννίδα: «Δι' ὃ καὶ πολλάκις τοῦτ' ἐλέγετο ὡς ἡ Πεισιστράτου τυραννὶς *ὁ ἐπὶ Κρόνου βίος* εἴη».

Πρὸς τὸν μυθικὸν λοιπὸν ἐκεῖνον καὶ ἀειπόθητον χρυσοῦν αἰῶνα τοῦ ἀνθρωπίνου βίου παραβάλλοντες οἱ γραμματολογοῦντες καὶ τὰς περιόδους τῆς ἀκμῆς τῶν γραμμάτων, ὀνομάζουσι καὶ ταύτας *χρυσοῦς αἰῶνας*. Τηροῦντες δ' ἔπειτα τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν πλάττουσι καὶ λέγουσι καὶ *ἀργυροῦς* αἰῶνας, *χαλκείους* κλ. ὅπως καὶ ὁ Ἡσίοδος:

Δεύτερον αὖτε γένος πολὺ χειρότερον μετόπισθεν
ἀ ρ γ ύ ρ ε ο ν ποίησαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.

Ζεὺς δὲ πατὴρ τρίτον ἄλλο γένος μερόπων ἀνθρώπων
Χ ά λ κ ε ι ο ν ποίησ' οὐκ ἀργυρέῳ οὐδὲν ὁμοῖον.

Εἶναι δὲ προφανὲς ὅτι, ἀφοῦ ἡ μελέτη τῆς γραμματείας τῶν Ῥωμαίων εἶναι καὶ πρέπει νὰ εἶναι ἓν τῶν σπουδαιοτάτων μεληημάτων τῆς φιλολογικῆς ἐπιστήμης, ἰδιάζουσαν πρέπει νὰ κατέχῃ θέσιν ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ ἡ ἐξέτασις τοῦ χρυσοῦ αὐτῆς αἰῶνος, ἤτοι τῆς περιόδου τῆς ποιητικῆς αὐτῆς ἀκμῆς. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ οἱ ποιηταὶ οἱ ἀνήκοντες εἰς ταύτην τὴν περίοδον ὑπῆρξαν ἀνέκαθεν καὶ ἰδιαιτέρας σπουδῆς ὑποκείμενον καί, οὕτως εἰπεῖν, δημοτικώτατοι, καὶ ἡ περίοδος αὕτη συλλήβδην ἔχει ἀνέκαθεν ὡσαύτως ἑλκύσῃ τὴν προσοχὴν τῶν λογίων· πρὸ ὀλίγων δ' ἀκόμη μηνῶν εἰς τὴν περισπούδαστον ταύτην περίοδον ἀφιέρωσεν ὁ Gardthausen μακρὸν καὶ πολλοῦ λόγου ἄξιον σύγγραμμα ἐπιγραφόμενον «ὁ Αὔγουστος καὶ ὁ αἰὼν αὐτοῦ», οὗτινος ἐξεδόθη ἕως τώρα μόνον τοῦ πρώτου μέρους ὁ πρῶτος τόμος.

Ἂς χαρακτηρίσωμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς τὴν περίοδον ταύτην.

Ἡ παρὰ τὸ Ἄκτιον ναυμαχία καὶ τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου ὁ θάνατος εἶχον θέσῃ τέρμα εἰς τοὺς ἐμφυλίους πολέμους, ἡ δὲ ὑπερτάτη ἀρχὴ ἔμενεν ἀναμφισβήτητος εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ὀ-

καθίου, τοῦ ὁποίου ἡ σύνεσις κατώρθωσε νὰ ἀποφύγῃ τὰς δυσχερείας, καθ' ὧν εἶχε συντριβῇ καὶ ἀποτύχῃ τοῦ μεγάλου Καίσαρος τὸ πολιτικὸν ἐπιχείρημα. Ἀρῆκεν ὁ Ὀκτάβιος ὀρθίους πάντας τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους τῆς ἀβασιλεύτου πολιτείας, ἀλλὰ βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον κατέστησεν αὐτοὺς ὄργανα τῆς ἰδίας αὐτοῦ καὶ τῆς τῶν διαδόχων του ἀπολύτου δεσποτείας. Συνεκέντρωνε δὲ εἰς ἑαυτὸν πᾶσαν ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν προσποιούμενος ὅτι ἀποφεύγει αὐτὰς καὶ προσπαθῶν νὰ φαίνηται ὄχι ὅτι ἐπιζητεῖ τὴν ἀρχήν, ἀλλ' ὅτι ἡ ἀρχὴ τὸν ἐπεζήτει. Τὰ πάντα ἤζευρε διὰ τρόπου καταλλήλου νὰ καθιστᾷ *ὄργανα* τῶν σκοπῶν του καὶ τῆς ἐξουσίας του, ἐν μέρει δὲ καὶ αὐτὴν τὴν *γραμματείαν* κατέστησεν instrumentum regni. Γινώσκετε τὸ περίφημον ἐκεῖνο δίγλωσσον ἐπιγραφικὸν μνημεῖον, τὸ λεγόμενον Ἀγκυρανόν, περὶ οὗ καὶ πέρυσιν εἰπομέν τινα καὶ πάλιν θὰ λάβωμεν ἀφορμὴν νὰ ὁμιλήσωμεν, τὰς Res gestas divi Augusti. Ἐκεῖ ὁ αὐτοκράτωρ ἀπαριθμεῖ ἐν ἀρχῇ τὰ πρῶτά του κατορθώματα, ἔπειτα δὲ λέγει τάδε· — παραθέτομεν μόνον τὸ ἑλληνικὸν κείμενον — «Αὐτεξούσιόν μοι τὴν ἀρχὴν καὶ ἀπόντι καὶ παρόντι διδομένην ὑπό τε τοῦ δήμου καὶ τῆς συγκλήτου Μάρκῳ Μαρκέλλῳ καὶ Λευκίῳ Ἀρρουντίῳ ὑπάτοις *οὐκ ἐδεξάμην*. Οὐ παρῃτησάμην ἐν τῇ μεγίστῃ τοῦ σίτου σπάνει τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἀγορᾶς, ἣν οὕτως ἐπετήδευσα, ὥστ' ἐν ὀλίγαις ἡμέραις τοῦ παρόντος φόβου καὶ κινδύνου ταῖς ἐμαῖς δαπάναις τὸν δῆμον ἐλευθερῶσαι. Ὑπατείαν τέ μοι τότε διδομένην καὶ ἐνιαύσιον καὶ διὰ βίου *οὐκ ἐδεξάμην*». Καὶ κατωτέρω: «Τῆς τε συγκλήτου καὶ τοῦ δήμου τοῦ Ῥωμαίων ὁμολογούντων, ἵνα ἐπιμελητὴς τῶν τε νόμων καὶ τῶν τρόπων ἐπὶ τῇ μεγίστῃ ἐξουσίᾳ μόνος χειροτονηθῶ, ἀρχὴν *οὐδεμίαν* παρὰ τὰ πάτρια ἔθη διδομένην *ἀπεδεξάμην*». Τοῦτο τὸ *οὐκ ἀπεδεξάμην*, non accepi, ἐπαναλαμβανόμενον, μᾶς δεικνύει ἀκριβῶς τὸ πῶς κατώρθωσε τὰ πάντα νὰ λάβῃ, ὅπως ἐν τῷ αὐτῷ μνημείῳ καὶ ὁ ἴδιος κατωτέρω ἀνομολογεῖ. Εἶναι δὲ περίεργον ὅτι, ἐν ᾧ κομπορρημονῶν ὁ αὐτοκράτωρ συναριθμεῖ καὶ καταλέγει ὅσα ὑπὲρ τοῦ δήμου τῶν Ῥωμαίων ἢ τοῦ κράτους τοῦ ῥωμαϊκοῦ ἔπραξεν, εὐεργετήματα, οἰκοδομήματα, πολέμους, νίκας, ὑποταγάς, θριάμβους, οὐδὲν λέγει περὶ τῆς γραμματείας καὶ τῆς ἐπιθαρρύνσεως, ἧς αὕτη παρ' αὐτοῦ ἔτυχε διὰ τῆς κραταιᾶς προστασίας, δι' ἧς αὐτὸς περιέβαλλε τοὺς μεγάλους ποιητὰς τῶν χρόνων αὐτοῦ.

Ὑπὸ πολιτικὴν λοιπὸν ἔποψιν εἶναι διττὴ ἡ φάσις, δι' ἧς δεικνύεται εἰς ἡμᾶς ὁ αἰὼν τοῦ Αὐγούστου· βλέπομεν δηλαδὴ συγχρόνως καὶ τὴν κατεδάφισιν, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἀρχαίας τάξεως τῶν πραγμάτων καὶ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς νέας, τὴν ἀγωνίαν τῆς ἐλευθέρας πολιτείας καὶ τὴν ἵδρυσιν τῆς μοναρχίας. Πολλοὶ τῶν τότε ἐπισημοτάτων ἀνδρῶν, ὁ Ἀσίνιος Πολλίων, ὁ Μεσσάλας, ὁ Ὁράτιος μετέσχον τῶν πραγμάτων καὶ ἐπολέμησαν ἐπὶ τῆς ἐλευθέρας πολιτείας, ὁ Βιργίλιος ἐφιλοτέχνησεν ἐν τῇ νεαρᾷ του ἡλικίᾳ ποιήματα ὑπενθυμίζοντα τὸν τρόπον τοῦ Κατούλλου. Ἀλλὰ τὸν Αὔγουστον δὲν ἐβοήθησε μόνον ἡ πολιτικὴ σύνεσις, ἐβοήθησαν αὐτὸν καὶ αἱ περιστάσεις. Εἶχεν ἀφθόνως θερίσῃ ὁ θάνατος ἐν τῷ ἀγρῷ τῶν προμάχων τῆς ἐλευθέρας πολιτείας, οἱ δὲ ὀλίγοι ἐπιζήσαντες, ἀπεγνωσμένοι καὶ ἀνίσχυροι, οὐδεμίαν εὕρισκον ὑποδοχὴν καὶ ὑποστήριξιν, διότι ὁ δῆμος, οἱ πολῖται, ἐπόθουν ἡσυχίαν πλέον καὶ ἀνάπαυσιν ἀπὸ τοῦ πολυχρονίου καὶ φοβεροῦ σάλου τῆς πολιτείας. Ἡ δίψα τῆς ἡσυχίας ἔρριπτεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Αὐγούστου τὴν πολιτείαν, δεομένην πλέον προστάτου καὶ ἀντιλήπτορος, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, ἄλλοι μὲν ἑκόντες, ἄλλοι δὲ ἄκοντες, ἔπιπτον καὶ προσεκύνουν αὐτῷ *ἡσυχίαν* μόνον καὶ *τάξιν*, ζητοῦντες καὶ οὐδὲν ἄλλο. Ἡ δὲ αἰσχρὰ διαγωγὴ τοῦ Ἀντωνίου, σχεδὸν εἰπεῖν θέσαντος ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς Κλεοπάτρας τὸ κράτος τῆς Ῥώμης, ἀπετελείωσε καὶ κατέστησεν ὁριστικὸν τὸν θρίαμβον τοῦ εὐτυχοῦς ἀντιπάλου του, διὰ τῆς βδελυγμίας, ἣν εἶχε διεγείρῃ τὸ *ἀνοσιούργημα* ἐκεῖνο εἰς τὰς ψυχὰς καὶ αὐτῶν τῶν δυσμενῶν πρὸς τὸν Αὔγουστον διακειμένων. Τοῦτο δὲ τὸ φαινόμενον τῆς ἐξεγέρσεως τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν Ῥωμαίων κατέδειξε λίαν προσφυῶς ἡ ποίησις, καὶ βλέπομεν πόσας ἔρριψαν μετ' ἀγανακτήσεως ἀρὰς κατὰ τῆς Αἰγυπτίας καὶ ὁ Ὁράτιος καὶ ὁ Βιργίλιος καὶ ὁ Προπέρτιος καὶ ὁ Ὀβίδιος...

Ἡ κυβέρνησις αὕτη τοῦ Αὐγούστου, ἡ προελθοῦσα κυρίως ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς εἰρήνης, ἐφάνη εἰς πάντας, ὅπως καὶ πράγματι ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ὑπῆρξεν, ἐξόχως *εὐεργετική*, ἐν τούτῳ δὲ ἔγκειται ἡ μεγάλη ὑπόληψις, ἧς ἀπήλαυεν ὁ Αὔγουστος μάλιστα παρὰ τοῖς λογίοις καὶ παρ' ἐκείνοις, οἵτινες, καθὼς εἴπομεν, οὐδὲν ἄλλο ἐπόθουν εἰμὴ τὰ ἀγαθὰ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐνομίας καὶ ἐκ τούτου ἤντλει ὁ Αὔγουστος καὶ τὴν ἐν τῇ ἐσωτερικῇ τοῦ κράτους διοικήσει δύναμίν του pax augusta! Δύο δὲ μάλιστα ἔσχεν εἰς τὸ ἔργον του βοηθούς, τὸν Βιψάνιον Ἀγρίππαν καὶ τὸν Κίλνιον Μαικήναν, ἐκεῖνον μὲν στρατιωτικώτερον, τοῦτον δὲ πολιτικώτερον.

Μία δὲ τόσον βαθεῖα μεταβολὴ ἐν τῷ πολιτικῷ βίῳ τῶν Ῥωμαίων τῶν χρόνων τούτων ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, φυσικὸν ἦτο νὰ ἐπενέγκῃ μεταβολὴν καὶ εἰς τὰς γνώμας καὶ τὰ αἰσθήματα τῶν ἀνθρώπων τῆς νέας γενεᾶς. Ἐξ αὐτῶν οἱ πλεῖστοι δὲν εἶχον γνωρίσῃ ἀκμάζουσαν τὴν ἐλευθέραν πολιτείαν, ἐκ δὲ τοῦ πολιτεύματος ἐκείνου οὐδὲν ἄλλο ἐμνημόνευον ἢ ἔριδας καὶ ταραχὰς καὶ σπαραγμοὺς

ἐμφυλίους, ἐν οἷς ἴσως εἶχον καὶ θανατωθῇ οἱ πατέρες ἢ οἱ συγγενεῖς αὐτῶν ἢ εἶχον ἀπολέσῃ τὰ ὑπάρχοντά των, ἄνευ τοὐλάχιστον οὐδεμιᾶς ὠφελείας τῆς πατρίδος. Ὅθεν δὲν ἐνέπνεεν αὐτοὺς πλέον τὸ πνεῦμα τοῦ ἐλευθέρου δημοσίου βίου οὐδὲ ἡ φιλοδοξία ἡ προτέρα τοῦ νὰ καταλάβωσι τὰς ὑπάτας τῆς πολιτείας ἀρχάς, ἀφ' οὗ τῶν ἀρχῶν τούτων ἡ κατάληψις ἦτο τόσον δυσχερὴς καὶ ἐπικίνδυνος, ἀλλὰ τὸ κοινῇ συμφέρον ὑπεδείκνυεν εἰς αὐτοὺς ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑποστηρίζωσι τὸν ἄνδρα, ὅστις εἶχεν ἀναλάβῃ τὸ βαρὺ φορτίον τῆς κυβερνήσεως καὶ μόνος ἠδύνατο τὸ ἔργον τοῦτο λυσιτελῶς νὰ ἐκτελέσῃ. Οὕτω δὲ καὶ οἱ πρεσβύτεροι, περὶ ὧν ἀνωτέρω ἐλέγομεν, καὶ οἱ νεώτεροι οὗτοι ἔρθανον εἰς τὰς αὐτὰς σκέψεις καὶ δὴ εἰς τὸ αὐτὸ συμπέρασμα, τὴν ὑποστήριξιν τῆς κυβερνήσεως τοῦ Αὐγούστου. Πᾶσα λοιπὸν ἀντιπολίτευσις κατ' αὐτοῦ καθίστατο ματαία καὶ ἀνίσχυρος. Ἴσως δὲ — ἂς μὴ φανῇ τοῦτο παράδοξον — ἡ ἀποχὴ πλέον ἀπὸ πάσης πολιτικῆς καὶ κομματικῆς ἔριδος ἀνύψωσε τότε, ἕνεκα τῶν εἰδικῶν *τότε* περιστάσεων, τὴν ἐθνικὴν ἰδέαν. Ἡ Ῥώμη καὶ μόνον ἡ Ῥώμη ἦτο τὸ ἰδεῶδες, ὁ δὲ Αὔγουστος, ὁ θεόπεμπτος αὐτῆς ἀντιπρόσωπος, ἐν ᾧ πᾶσα ἡ ἐθνικὴ ἰδέα ἐνεσαρκοῦτο. Οἱ πρὸς τὸν Αὔγουστον πάντοθεν ἐρχόμενοι ἔπαινοι, ἡ ἀποθέωσίς του ἡ πολιτική, ἥτις προηγήθη τῆς θρησκευτικῆς ἀποθεώσεως, ὅ,τι τέλος ἐνομίσθη ἐκ παρανοήσεως τῶν περιστάσεων καὶ τῶν πραγμάτων ὡς ταπεινὴ καὶ εὐτελὴς κολακεία, ὅπερ ὅμως οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ ἐκ πεποιθήσεως σεβασμὸς καὶ ἀφοσίωσις καὶ εὐγνωμοσύνη — ταῦτα πάντα ἔχουσι τὴν ἀρχὴν των εἰς τὴν ἐπικράτησιν τῆς ἐθνικῆς ῥωμαϊκῆς ἰδέας καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν συνταύτισιν τοῦ προσώπου τοῦ Αὐγούστου.

Καὶ εἶχεν, ὡς φαίνεται, συναίσθησιν ὁ Αὔγουστος τῶν καθηκόντων, τὰ ὁποῖα τῷ ἐπέβαλλεν ἡ ἐπ' αὐτὸν πεποίθησις τῶν Ῥωμαίων, ὡς ἀναμορφωτὴν ἰδίως καὶ ἀνορθωτὴν τῶν ἠθῶν καὶ τῶν νόμων. Τοῦ θρησκευτικοῦ μάλιστα αἰσθήματος τὴν ἀναζωπύρωσιν συστηματικῶς ἐπεδίωξεν ὁ αὐτοκράτωρ. Πολλοὺς ναοὺς παλαιοὺς ἐπεσκεύασεν, ἄλλους νέους ᾠκοδόμησε. Λέγει ὁ ἴδιος ἐν τῷ *Ἀγκυρανῷ Μνημείῳ*: «Βουλευτήριον καὶ τὸ πλησίον αὐτῷ Χαλκιδικόν, ναόν τε Ἀπόλλωνος ἐν Παλατίῳ σὺν στοαῖς, ναὸν θεοῦ Ἰουλίου, Πανὸς ἱερόν, στοὰν πρὸς ἱπποδρόμῳ τῷ προσαγορευομένῳ Φλαμινίῳ... ναὸν πρὸς τῷ μεγάλῳ ἱπποδρόμῳ, ναοὺς ἐν Καπιτωλίῳ Διὸς προπαιωρόρου καὶ Διὸς Βροντησίου, ναὸν Κυρίνου, ναοὺς Ἀθηνᾶς καὶ Ἥρας βασιλίδος καὶ Διὸς Ἐλευθερίου ἐν Ἀουεντίνῳ, Ἡρώων πρὸς τῇ ἱερᾷ ὁδῷ, Θεῶν κατοικιδίων ἐν Οὐελίᾳ, ναὸν Νεότητος, ναὸν Μητρὸς θεῶν ἐν Παλατίῳ *ἐπόησα* κτλ».

Ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν ἱερατικῶν συλλόγων ἀνεδιωργάνωσε καὶ τὰ τῆς λατρείας, ἧς αὐτὸς πρῶτος ἦτο αὐστηρότατος τηρητής, καὶ νέας δὲ τελετὰς καὶ λατρείας εἰσήγαγεν. Ἔπειτα νέους νόμους ἐξέδωκεν ἀφορῶντας εἰς τῶν δημοσίων ἠθῶν τὴν ἀνόρθωσιν, οἷον περὶ πολυτελείας καὶ αὐστηρὰς διατάξεις ἀνέγραψεν εἰς τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν γάμον καὶ de adulteriis et pudicitia. Εἰς ταύτην τοῦ δὲ κατ' ἐξοχὴν τὴν ἐνέργειαν ὑπεβοήθησαν αὐτόν, ὡς γινώσκετε, οἱ σύγχρονοι ποιηταὶ ἢ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου εἰς τοῦτο παροτρυνόμενοι ἢ ὑπὸ φίλων αὐτοῦ. Καὶ δὴ οἱ ποιηταὶ ἐπανέφερον εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀνθρώπων τὰς παλαιὰς παραδόσεις τῆς θρησκείας ἢ ἐκατύριζον τὰς κοινωνικὰς κακίας καὶ ὑπεδείκνυον τοὺς ὑπὲρ ἀνορθώσεως τῶν κακῶς ἐχόντων ἀγῶνας τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἐπῄνουν αὐτὸν διὰ τοῦτο ἢ ἄλλα τοιαῦτα ἐκήρυττον. Τῷ ὄντι δὲ ἡ ἐπὶ Αὐγούστου γενεὰ εἶχε γίνῃ ἠθικωτέρα τῆς ἀμέσως προηγουμένης, ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ βελτίωσις δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολύ, διότι ἡ διαφθορὰ εἶχεν ἤδη εἰσδύσῃ πολὺ βαθέως καὶ οὐδὲν ἴσχυον τὰ προσκαίρως ληφθέντα μέτρα, ἡ δὲ παλαιὰ θρησκεία οὐδεμίαν εἶχεν ἀνορθωτικὴν καὶ ἠθικὴν δύναμιν. Μὲ ὅλην ὅμως τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐνεργείας τοῦ Αὐγούστου, τὸν αἰῶνα αὐτοῦ χαρακτηρίζει: τάσις πρὸς βελτίωσιν, πρὸς ἰδεῶδές τι ὑπέρτερον τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν καὶ συμφερόντων, τάσις ὅμως προερχομένη μᾶλλον ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ Αὐγούστου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν καὶ ὄχι ἐξ ἐνδομύχου συναισθήσεως τοῦ ἔθνους. Ὅθεν: προσποίησις εἰς τὰ ἀνώτερα στρώματα τῆς κοινωνίας, ἔπειτα δὲ μετ' ὀλίγον ῥαγδαία πάλιν παρακμὴ καὶ κατάπτωσις.

(Ἕπεται τὸ τέλος) Σ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΛΩΡΗ

Συνέχεια ἴδε σελ. 208

Μετὰ πολλὰς προσπαθείας τὸν ἀνείλκυσαν μέχρι τῆς ἐπιφανείας. Εἶδαν τότε ὅτι εἶχε περιτυλίξει τὴν ἄκραν τοῦ σχοινίου πέριξ τοῦ κανίστρου, τὸ ὁποῖον εἶχεν εὐφυῶς στερεώσει ἔμπροσθέν του ὡς καλάθιον πλανοδίου ὀψοπώλου. Τότε ἐνόησαν καὶ τὸ ἐξαιρετικὸν βάρος τοῦ ἰσχνοῦ ὑπηρέτου καὶ τὴν τύφλωσιν, δι' ἣν παρεπονεῖτο. Κατὰ τὴν πτῶσίν του ὁ ὑψηλοῦ σχήματος κυλινδρικός του πῖλος εἶχε χωθῆ μέχρι τοῦ πώγωνός του καὶ πολὺ ἐκοπίασαν διὰ νὰ τὸν ἀπαλλάξωσι. Τέλος ἀνεφάνη ἀκτινοβολῶν καὶ ἐδήλωσεν ὅτι δὲν εἶχε πάθει ἐκ τῆς πτώσεώς του εἰμὴ ἐλαφρούς τινας μωλωπισμούς.

— Μπᾶ! ὁ καϋμένος ὁ μπαμπᾶς μου ἔπαθε πολὺ χειρότερα! ἀνέκραξε φαιδρῶς. Καὶ μάχας καὶ μονομαχίας καὶ ναυάγια καὶ πυρκαϊάς! Κ' ἐγλύτωσεν ἀπ' ὅλα αὐτά!.. Ἀπόδειξις εἶνε ὅτι ἀπέθανεν εἰς τὸ κρεβάτι του... Τὸ καπέλλο μου ὅμως δὲν εἶνε εἰς καλὴν κατάστασιν, ἐξηκολούθησεν ἐπιθεωρῶν θλιβερῶς τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς του, τὸ ὁποῖον εἶχε λάβει σχῆμα φυσαρμόνικας. Τέλος πάντων!.. ἀφοῦ πρόκειται περὶ ἐπιστημονικῶν ἐκδουλεύσεων!.. ἂς ἐλπίσωμεν, ὅτι ἡ θετὴ ἀλλ' ἀγνώμων πατρίς μου θὰ μοῦ προμηθεύσῃ ἕνα ἄλλο καινούριο!...

— Γρήγορα! εἶπεν ὁ Γουέβρος ἐπιτακτικῶς. Ἂς ἴδωμεν ἂν ἡ ἄλλη στοὰ εἶνε ἀσφαλεστέρα ἀπὸ αὐτήν.

— Μίαν στιγμήν, σεβάσμιε γέρον, ἀπήντησεν ὁ Γαργαρίδης. Τὸ πανέρι μου δὲν εἶνε καλὰ στερεωμένον, ἔχω ἕνα σχοινάκι μικρόν, μὲ τὸ ὁποῖον θὰ τὸ δέσω, ὥστε νὰ μὴ εἶνε κίνδυνος ν' ἀποχωρισθῆ πλέον ἀπὸ ἐμέ. Μωρρρ!.. μ' ἔπιασε τούρτουρας ἐκεῖ κάτω, ὅταν ἐνόμισα ὅτι τὸ ἔχασα!

Καὶ καθήσας χαμαὶ μὲ τὸν φανὸν παρ' αὐτὸν ὁ Γαργαρίδης ἤρχισε νὰ πλέκῃ λεπτὸν καὶ στερεὸν σχοινίον, διὰ τοῦ ὁποίου κατεσκεύασε λαβὴν ἐξαίσετον διὰ τὸ πολύτιμον δοχεῖόν του. Περιτυλίξας κατόπιν τὸ σχοινίον πέριξ τοῦ σώματός του ὅπως ἤθελεν, ἐξεκίνησε παρακολουθῶν τοὺς ἄλλους δύο, κατηυχαριστημένος διὰ τὴν ἐπίνοιάν του.

— Τοιουτοτρόπως ἔχω ἐλευθέρους καὶ τοὺς δύο βραχίονας καὶ δὲν αἰσθάνομαι καθόλου τὸν κόπον, ἔλεγε μονολογῶν.. Μοῦ ἔρχεται ὄρεξις νὰ κρεμάσω καὶ τὸ φανάρι ἀπὸ τὸν λαιμόν μου... ὑστερώτερα, κατὰ τὸν πρῶτον σταθμόν.... ὅστις ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ βραδύνῃ.. Μοῦ φαίνεται ὅτι εἶνε περασμένη ἡ ὥρα τοῦ δείπνου... ἀλλὰ εἶνε καὶ αὐτὸ ἐλάττωμα τοῦ ἀφεντικοῦ μου... νὰ εἶνε ἀνακριβὴς εἰς τὸ τραπέζι. Ἂν ἄλλοι δὲν ἐφρόντιζον δι' αὐτόν, θὰ ἦτο ἱκανὸς νὰ μὴ τὸν μέλῃ διόλου δι' αὐτὸ τὸ ζήτημα... Καὶ τί θὰ ἐγίνετο, παρακαλῶ, ἕνα σπίτι, μία ἀποστολή, ἕνα κατάστημα οἱονδήποτε, ἀνέκραξεν ὁ Γαργαρίδης ἀποτεινόμενος πρὸς τὸ φανταστικὸν αὐτοῦ ἀκροατήριον, ἄνευ τῆς τάξεως εἰς τὰ συστήματα καὶ τὰς συνηθείας;.. Θὰ ἐχάνετο, θὰ ἐτελείωνε, θὰ κατέρρεεν! Ἐγὼ τάχα δὲν εἶμαι παράδειγμα; Ἡ ἀταξία μὲ ἠφάνισεν!»

Ἐνῷ ἐξηκολούθει τοιουτοτρόπως διαλεγόμενος πρὸς ἑαυτὸν ὁ Γαργαρίδης, ἐβάδιζεν ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν δύο του συντρόφων. Οὐδ' αὐτὸς οὐδ' οἱ ἄλλοι ἀπήντησαν δυσκολίαν τινά, ὅπως εἰσχωρήσωσιν εἰς τὴν στοὰν τὴν ἀνακαλυφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Μαυρικίου, ἥτις ἀνήρχετο ὁμαλῶς, εὐρυνομένη βαθμηδὸν καὶ ἀποκτῶσα εὖρος καὶ διαστάσεις ἁρμονικωτέρας, καθ' ὅσον προὐχώρει. Μορφαὶ συμβολικαί, ἀστέρες, σημεῖα τοῦ ζῳδιακοῦ· ἡ στοὰ ἀνειλίσσετο κατ' εὐθεῖαν γραμμήν, παρουσιάζουσα, ἐφ' ὅσον ἐξικνεῖτο ἡ ἀκτὶς τοῦ φανοῦ, ἀπόψεις μεγαλοπρεπεῖς, ἐξαιρέτου ρυθμοῦ. Ταῦτα πάντα ἐσήμαινον ὅτι προσήγγιζον εἰς τὸ ἄδυτον, εἰς τὸ ἁγιαστήριον ἀρχαίου ναοῦ. Οἱ τοῖχοι ἐφαίνοντο κεκαλυμμένοι ὑπὸ πολυτίμων στορεσμάτων, παράδοξον δὲ αἴσθησιν ἐνεποίει ἡ θέα τῶν ὑπὸ τὴν παροδικὴν λάμψιν τοῦ φανοῦ ἀναζωογονουμένων χρωμάτων ἐκείνων, τῶν τεθαμμένων πρὸ τόσων αἰώνων εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς, τοῦ ἔργου ἐκείνου καλλιτεχνῶν πρὸ τόσου καιροῦ τεθνεώτων, ὅπερ οὐδεὶς ἀνθρώπινος ὀφθαλμὸς εἶχε παρατηρήσει ἀπὸ τῆς ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων ἐνταφιάσεώς του. Μετὰ θρησκευτικῆς συγκινήσεως οἱ ἐρευνηταὶ ἐπάτουν τὸ σεπτὸν ἔδαφος τῆς κρύπτης.

Αἴφνης ἔφθασαν εἰς μεγάλην αἴθουσαν κυκλοτερῆ ἐκτάκτων διαστάσεων, ἥτις δὲν παρουσίαζε καμμίαν διέξοδον ἐκτὸς τῆς στοᾶς, ἣν εἶχον διατρέξει. Στῦλοι ἐζωγραφημένοι ὑπεβάσταζον τὸν θόλον τῆς αἰθούσης ταύτης. Τὸ ἔγγλυφον ἐπιστύλιον ὑπεστηρίζετο παρὰ κολοσσιαίων μαρμαρίνων ταύρων γονατισμένων, οἵτινες ἐφαίνοντο κύπτοντες μετὰ προσπαθείας τὸν ῥωμαλέον αὐχένα, ὅπως ὑποβαστάσωσι τὸ βάρος τοῦ ναοῦ. Ἴχνη λατρείας τοῦ πυρὸς ὑφίσταντο ἀκόμη ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐκείνου. Ἐφαίνοντο αὐτόθι: πύραυνον σχήματος τόσον παλαιοῦ, ὥστε οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ προσδιορίσῃ εἰς τίνα ἐποχὴν ἀνῆκεν, ἐκ μετάλλου μαυρισμένου, ὀξειδωθέντος ἐκ τῆς πολυκαιρίας, τὸ ὁποῖον ὅμως θὰ ἦτο ἐξ ἀργύρου, ἡ πυράγρα ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης, δι' ἧς ἐλαμβάνοντο οἱ ἄνθρακες τοῦ ἱεροῦ πυρός, τέλος δὲ στροβιλιζόμενον ἠρέμα ὡς ἐκ τῆς κινήσεως, ἣν προὐζένησαν ἐντὸς τοῦ βαρέος ἀέρος τῆς στοᾶς τὰ βήματα τῶν ἐρευνητῶν, ἓν ῥάκος ἐλαφροῦ ὑφάσματος, χρώματος ὕσκας, ὁ ἄλλοτε λευκὸς ἐκ μουσελίνης πέπλος, ὃν εἶχε περιβληθῆ περὶ τὴν κεφαλὴν ὁ τετευταῖος Μοβέδ, ὁ ἱεροῦργήσας εἰς τὸν χῶρον ἐκεῖνον — τίς οἶδε πρὸ πόσων αἰώνων — ὅπως ἐμποδίσῃ τὴν πνοήν του νὰ μολύνῃ τὴν ἱερὰν φλόγα.

Οἱ ἐρευνηταὶ ἔστησαν τότε, καταληφθέντες ὑπὸ ἐκπλήξεως καὶ θαυμασμοῦ ἀπέναντι τῆς ἐξαιρέτου συμμετρίας, τῆς πλουσίας καὶ μεγαλοπρεποῦς διακοσμήσεως τοῦ ἀδύτου ἐκείνου. Εἶτα ἐνθαρρυνόμενοι ἐξήτασαν ἐγγύθεν τὰ τείχη. Ἀνεγνώρισαν ὅτι ἡ κατασκευὴ ἦτο κυκλώπειος, ἀλλ' εἰς μάτην ἀνεζήτησαν διέξοδον· ἄλλη τοιαύτη δὲν ὑπῆρχε κατὰ τὸ φαινόμενον, εἰμὴ ἡ στοὰ δι' ἧς εἶχον εἰσέλθει. Καὶ ὅμως δὲν ἠδύναντο νὰ ὑποθέσωσιν ὅτι εἰς τὸν ναὸν ἐκεῖνον μόνον ἀπέλησον πᾶσαι αἱ στοαί, ἃς εἶχον διατρέξει. Εὐλόγως εἴκαζον ὅτι ὑπῆρχεν αὐτόθι πόλις ὑπόγειος ἐκτεινομένη ὑπὸ τὴν πεδιάδα καὶ ὅτι εὑρίσκοντο, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὸν πρόδομον αὐτῆς. Ἀλλ' εἰς μάτην ἐξήτασαν τὰ τείχη, ψαύοντες αὐτὰ καὶ ἐρευνῶντες μετὰ προσοχῆς· ὁ ἄφαντος καὶ μυστηριώδης λίθος ἐτήρει τὸ μυστικόν, ὅπερ ἀπέκρυπτεν . . . Εἶχον καταντήσει λοιπὸν νὰ φθάσωσιν ἕως ἐκεῖ, διὰ νὰ ἀποτύχωσιν; Μήπως ἐχρειάζετο ὑπόνομος, ὅπως ἀνατινάξῃ τὰ τείχη ἐκεῖνα· καὶ πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ παρασκευασθῆ τοιαύτη; . . Ἄλλως τε πόσους κινδύνους δὲν συνεπήγετο ἡ ἐν τῇ κρύπτῃ ἐκείνῃ ἔκρηξις! Ὁ Μαυρίκιος ἠδημόνει μεγάλως διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην ἀποτυχίαν, ὁ δὲ Γουέβρος κατὰ τὰ φαινόμενα συνεμερίζετο τὴν θλῖψιν του.

— Ἂν θέλετε νὰ μ' ἀκούσετε ἐμέ, κύριοι, εἶπεν ὁ Γαργαρίδης, ὅστις τοὺς ἐπλησίασεν ἀφοῦ καὶ αὐτὸς μετὰ πολλῆς ζέσεως ἐξήτασε τοὺς τοίχους, πρέπει πρῶτα νὰ φάγωμεν κἄτι τι· αὐτὸ ἴσως θὰ ἀνοίξῃ καὶ τὰς ἰδέας μας. Μὰ τὸν Θεὸν ὕστερα αὐταὶ αἱ διαρκεῖς συγκινήσεις μὲ ἔκαμαν νὰ πεινάσω ἐλεεινὰ καὶ μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν θὰ φάγω τὸ μερτικόν μου. Καὶ ταῦτα λέγων ὁ ἰδιότροπος ὑπηρέτης ἐκάθησεν ἡσύχως παρὰ τὸν τοῖχον. Ἤνοιξε τὸ κάνιστρον καὶ ἐξήγαγεν ἐξ αὐτοῦ τὰ τρόφιμα, ἅτινα προσέφερεν ἐπιχαρίτως πρὸς τοὺς δύο συντρόφους του.

Ἀφοῦ ὁ Μαυρίκιος καὶ ὁ μάγος ἐδείπνησαν, ἠθέλησε καὶ αὐτὸς νὰ εὐωχηθῆ παραθέσας ἀρκετὴν ποσότητα κρύου πιλαφίου ἐπὶ ὑπερμεγέθους τεμαχίου ἄρτου χρησιμεύοντος ἀντὶ παροψίδος. Ἀφοῦ κατέπιεν ὀλίγον, ἐκύτταξε μειδιῶν πέριξ αὐτοῦ, ἐπλατάγησε τὴν γλῶσσάν του καὶ προφέρων τὰς λέξεις: *Κάμνει δύο!*... παρουσίασε πρὸς τοὺς ἄλλους φιάλην κεκαλυμμένην μὲ ξύλον λυγαριᾶς, πλήρη ἐξαιρέτου οἴνου τοῦ Χαμαδάν.

Ὅτε ἦλθεν ἡ σειρά του, χωρὶς νὰ λησμονήσῃ νὰ εἴπῃ εὐγενῶς: Εἰς ὑγείαν σας, κύριοι!» ἀνύψωσε τὸν βραχίονα, εἰσήγαγε τὸ στόμιον τῆς φιάλης μεταξὺ τῶν χειλέων του, εἶτα δὲ κλίνων πρὸς τὰ ὀπίσω διὰ νὰ πίῃ ἀνετώτερον, ἐστήριξε τὰ νῶτα ἐπὶ τοῦ τοίχου.

Σχεδὸν ταυτοχρόνως, ὡς νὰ εἶχε διανοιχθῆ ὁ τοῖχος ὑπὸ ἀγνώστου δυνάμεως, ὀπὴ χαίνουσα καὶ ζοφερὰ διεγράφη ὄπισθεν τοῦ Γαραρίδου.

Πρὶν ἢ προφθάσῃ νὰ καταβάλῃ προσπάθειάν τινα, ὅπως ἀνακτήσῃ τὴν ἰσορροπίαν του, πρὶν ἢ οἱ σύντροφοί του προφθάσωσι νὰ τείνωσιν αὐτῷ χεῖρα βοηθείας ἢ καὶ νὰ ἐννοήσωσι κἂν τί συνέβη ὁ δυστυχὴς τελειοδίδακτος ἐδυθίσθη κατὰ γράμμα εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός, ἐξηφανίσθη ἀπὸ τὰ ὄμματα τοῦ Μαυρικίου καὶ τοῦ Γκουσὰ-Νισήν.

Παραχρῆμα μεθ' ὑποκώφου κρότου ὁ τεράστιος ὄγκος τοῦ βράχου, ὁ ἀποσπασθεὶς ἅμα τῇ ἐπαφῇ του, ἐπανέπιπτεν ἐπ' αὐτοῦ ὡς πλὰξ τάφου.

Τὸ δυστύχημα συνέβη ἀκαριαίως. Εὐθὺς μετ' αὐτὸ ὁ ἐκ γρανίτου τοῖχος ἐφαίνετο λεῖος, ἀδιαπέραστος, ὡς νὰ μὴ εἶχε καταπίει ἓν ἀνθρώπινον ὃν μὲ τὰς ἀφανεῖς καταστάσας σιαγόνας του.

Κεφάλαιον ΙΓ'.

Ὁ κινητὸς λίθος

Ὁ Μαυρίκιος δὲν ἐβράδυνε νὰ συνέλθῃ ἐκ τῆς ἐκπλήξεως. Ἡ αἰφνιδία ἐξαφάνισις τοῦ ὑπηρέτου του καὶ ὁ ὑπόκωφος κρότος, ὃν μετέδωκεν ὁ τεῖχος εἰς τὰς ἠχοὺς τοῦ ὑπογείου, κλειόμενος ἀφοῦ κατέπιε τὸν ἀτυχῆ Γαργαρίδην, ἐδείκνυον φανερῶς τίνα εἶχον ἀφορμήν. Θὰ ἔκειτο αὐτόθι κρυφία θύρα, ἀποτελουμένη ἐξ ὄγκου βράχου περιστρεφομένου ἐπὶ ἄξονος ἀφανοῦς καὶ ἐνδίδοντος εἰς τὴν ἀσθενεστάτην ὤθησιν, ἀφοῦ ἤρκεσεν ἡ ὤθησις τῶν νώτων ἑνὸς ἀνθρώπου στηριχθέντος εἰς τὴν βάσιν τῆς θύρας ταύτης, διὰ νὰ λειτουργήσῃ ὁ μηχανισμός.

Εὐθὺς ὡς τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν τοῦ νεαροῦ ἐπιστήμονος, ἠθέλησε πάραυτα καὶ νὰ τὸ ἐξακριβώσῃ. Ὠθήσας ταχέως τὴν βάσιν τοῦ τοίχου εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου εἶχε πρὸ μικροῦ στηριχθῆ ὁ Γαργαρίδης, ἠσθάνθη τὸν βράχον ὑποχωροῦντα, ὡς προσεδόκα, καὶ διανοιγόμενον ὡς καταπακτὴ ὁριζόντιος.

Κύπτων ἀμέσως ἄνωθεν τῆς ζοφερᾶς ὀπῆς, ἐβεβαιώθη, χάρις εἰς τὴν λάμψιν τοῦ φανοῦ του, ὅτι ἡ κρυφία αὕτη θύρα ἦγεν εἰς ἀνάβαθρον μετὰ δύο βαθμίδων, ὑπερκείμενον ψηφιδωτοῦ πλακοστρώτου.

Ἐπὶ τοῦ ψηφιδωτοῦ τούτου ἔκειτο ὁ Γαργαρίδης, εἰσέτι ἔκπληκτος διὰ τὸ συμβάν του.

— Ἐπληγώθης; ἠρώτησεν ὁ Μαυρίκιος.

— Ὄχι, ἀπήντησεν ἐκεῖνος ψαύων ἐπιμελῶς τὰ μέλη του διὰ τῆς χειρός· τὸ πολὺ πολὺ ἐμωλωπίσθην.

Δὲν εἶχεν ἐγκαταλείψει οὔτε τὸ πολύτιμον κάνιστρόν του οὔτε τὸν φανόν του, καὶ ἦτο τόσον

κωμικὸς ἐν τῇ στάσει ἐκείνῃ, ὥστε ὁ Μαυρίκιος δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ τὸν γέλωτα, ἐνῷ ἀπώθει ὁριστικῶς τὸν λίθον, διὰ νὰ σπεύσῃ εἰς βοήθειαν τοῦ ταλαιπώρου ὑπηρέτου.

Μία κραυγὴ λυσσώδης τὸν ἔκαμε νὰ στραφῇ.

— Στάσου, ἄθλιε!... Μὴ προχωρήσῃς οὔτε βῆμα, ἢ ἄλλως φοβοῦ τὴν ὀργὴν τοῦ οὐρανοῦ!.. ἔκραζεν ἐμμανὴς ὁ μάγος.

— Μπά! καὶ διατί τάχα μὲ ἀπειλεῖ ἡ ὀργὴ τοῦ οὐρανοῦ; Δὲν δύναμαι ν' ἀφήσω τὸν Γαργαρίδην νὰ σπαρταρᾷ εἰς τὰς πλάκας ἐκείνας ὡσὰν χελώνη ἀναποδογυρισμένη, ἀπήντησεν ὁ Μαυρίκιος κύπτων ἄνωθεν τοῦ ὑπηρέτου του, ὅπως τὸν βοηθήσῃ ν' ἀνεγερθῇ.

— Σοῦ λέγω ὅτι καθίστασαι ἱερόσυλος καὶ δὲν πρέπει νὰ προχωρήσῃς περισσότερον!.. Ἐπίστρεψε ἀμέσως!.. ἐφώνει ὁ γέρων ἔξαλλος.

Εἶχε καὶ αὐτὸς ὁρμήσει πρὸς τὴν ἀνοιχθεῖσαν θύραν πρὶν ἢ ὁ Μαυρίκιος τὴν ἀφήσῃ καί, ὄρθιος ἐπὶ τῆς φλιᾶς, τὴν ἐκράτει αἰωρουμένην ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς του, ὠχρός, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς σπινθηροβόλους, μὲ τὰ χείλη φρίσσοντα, διατελῶν προδήλως ὑπὸ τὸ κράτος ζωηροτάτης καὶ εἰλικρινοῦς συγκινήσεως.

— Τί ἔχομεν νὰ φοβηθῶμεν; ἠρώτησεν ὁ νεαρὸς ἀρχαιολόγος περιφέρων πέριξ αὐτοῦ τὴν λάμψιν τοῦ φανοῦ του. Δὲν βλέπω κανὲν αἴτιον, ὅπως ὀπισθοχωρήσωμεν, παρατηρῶ δὲ ἀπεναντίας ὅτι πολλὰ ἔχομεν νὰ ἐξετάσωμεν ἐδῶ, διότι ἰδοὺ νέα πράγματα, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, προσέθηκε δεικνύων διάφορα ἀντικείμενα, ἔπιπλα ἀγνώστου καὶ ἀλλοκότου σχήματος.

— Σοῦ λέγω ὅτι πρέπει ν' ἀναχωρήσωμεν τὸ ταχύτερον. Τὸ θέλω!.. τὸ ἀπαιτῶ!.. ἀνέκραζεν ὁ Γουέβρος μανιώδης.

— Τὸ θέλω!.. τὸ ἀπαιτῶ!.. ἐπανέλαβεν ὁ Μαυρίκιος ὑπεροπτικῶς.

Εἶνε λέξεις, τὰς ὁποίας δὲν ἔχω τὴν συνήθειαν ν' ἀκούω καὶ αἵτινες κατὰ λάθος βεβαίως ἀποτείνονται πρὸς ἐμέ... Φίλτατέ μου Γκουσὰ-Νισίν, εἶσαι ἐλεύθερος σὺ νὰ ἐπιστρέψῃς, ἂν φοβῆσαι. Ἐγὼ εἰσῆλθον ἐδῶ ἐκ συμπτώσεως, εἰς τὴν ὁποίαν σὺ διόλου δὲν ἐνέχεσαι· δὲν ὀφείλω καθόλου νὰ σὲ συμβουλευθῶ εἰς τὰς πράξεις μου, ἀφοῦ μάλιστα αἱ συμβουλαί σου περιβάλλονται χαρακτῆρα τόσον ἄτοπον. Μένω, διότι εἶνε δικαίωμα, εἶνε καθῆκόν μου καὶ θέλησίς μου.

— Μένεις; ἐπανέλαβεν ὁ μάγος μὲ φωνὴν σκιάν. Ἔστω· ἂς μείνωμεν!

Καὶ κατῆλθε καὶ αὐτὸς τὰς δύο βαθμίδας, ἀρίσας τὸν βράχον τῆς θύρας, ὅστις ἐπαναπεσὼν ἀνέλαβε τὴν ὁριζόντιον θέσιν του καὶ ἔκλεισε τὴν ἀπόκρυφον εἴσοδον.

Τὸ ὅρος τῶν λόγων τούτων, ἐξαιρόμενον ἔτι μᾶλλον ἐκ τῆς πράξεώς του, εἶχέ τι τὸ ἀπειλητικὸν καὶ τραγικόν. Ὁ Μαυρίκιος τὸ συνησθάνθη, ἀλλὰ δὲν ἔκρινε καλὸν νὰ φανῇ ἀνησυχῶν. Ἡ ἐπιστημονικὴ περιέργεια κατέπνιγε κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐν τῇ ψυχῇ του πᾶν ἄλλο αἴσθημα.

— Θέλεις ν' ἀποστερήσῃς τὸν κόσμον τῶν ἀνεκτιμήτων ἀνακαλύψεων, εἰς τὰς ὁποίας ἐφθάσαμεν; εἶπεν ἐξετάζων ἄνευ ἀναβολῆς ἓν τῶν περιέργων ἀντικειμένων, ἅτινα ἀμυδρῶς διέκρινεν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους.

Ἦτο εἶδός τι χαμηλῆς τραπέζης, ἐν ᾧ ἐπὶ ὑποστηριγμάτων ἐκ στιλπνῶν πλίνθων ἔκειτο ὀγκώδης ὑπόφαιος σφαῖρα.

Ἐκ πρώτης ὄψεως ἐφαίνετο ὑδρόγειος σφαῖρα, καὶ τὸ πρᾶγμα θὰ ἦτο ἀρκετὰ ἐκπληκτικὸν ἀναλόγως πρὸς τὴν ἀπομεμακρυσμένην ἐποχήν, ἀφ' ἧς βεβαίως ἐχρονολογεῖτο τὸ ἀντικείμενον ἐκεῖνο. Ἀλλὰ πῶς νὰ περιγραφῇ τὸ θάμβος καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ ἀγαλλίασις τοῦ Μαυρικίου Κερδὶκ ἀνακαλύπτοντος ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ φανοῦ του ὅτι ἡ σφαῖρα ἐκείνη ἠδύνατο νὰ περιστρέφηται περὶ τὸν ἄξονά της, κινουμένη διὰ στροφάλου ἐκ σκληροῦ ξύλου καὶ ὅτι ἐν τῇ περιστροφικῇ κινήσει της προσετρίβετο ἐπὶ τῶν δερματίνων προσκεφαλαίων πλησίον τριῶν πετάλων φερόντων ἐσωτερικῶς μεταλλικὰς ἀκίδας.

Ἠλεκτρικὴ μηχανή!.. Εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον!.. Τὸ πρᾶγμα κατήντα ἀπίστευτον.

Καὶ ἐν τούτοις ἐδέησε νὰ πεισθῇ ἐκ τοῦ σπινθῆρος τοῦ ἀναδοθέντος ἀπό τινος μεταλλικοῦ ρευματαγωγοῦ, καὶ περ ὠξειδωμένου ἐκ τῆς παρελεύσεως τόσων αἰώνων, ὅτι ὁ νεαρὸς ἐπιστήμων προσήγγισε τὴν χεῖρα ἐπὶ ἀναλόγου ὀργάνου.

Μόλις ὅμως ἐπρόφθασε νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ πείραμα. Ἤδη ὁ μάγος εὑρίσκετο ὄπισθέν του καὶ σταματῶν τὸν βραχίονά του ἐπὶ τοῦ στροφάλου τῆς μηχανῆς:

— Δυστυχισμένε!.. ἔλεγεν αὐτῷ μετὰ τόνου, ἐν ᾧ ἡ ὀργὴ διεφαίνετο ὑπὸ τὸν οἶκτον. Τολμᾷς νὰ βεβηλώνῃς μὲ τὴν ἱερόσυλον χεῖρά σου τὸ πῦρ τοῦ οὐρανοῦ;.. Δὲν φοβεῖσαι μὴ πέσῃς κεραυνόπληκτος;

— Ὄχι πολύ! ἀπήντησεν ὁ Μαυρίκιος γελῶν. Ἀλλὰ τέλος πάντων, ἀφοῦ λαλεῖς τώρα μὲ γλῶσσαν κάπως ἀβροφρονεστέραν, συγκατατίθεμαι νὰ μὴ ἐγγίσω τὰ ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα κατὰ σὲ ἔχουσι χαρακτῆρα ἱερόν. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψῃς ὅμως, ἐλπίζω, νὰ τὰ παρατηρήσω... Εἶνε τὸ ὀλιγώτερον, τὸ ὁποῖον ἠμπορῶ νὰ πράξω... Τὸ θέαμα ἀξίζει τὸν κόπον.

Ἁπλῆ ἐπισκόπησις γενομένη πέριξ τῇ βοηθείᾳ τοῦ φανοῦ του ἔπεισε τὸν νεαρὸν ἐπιστήμονα ὅτι εὑρίσκετο ἐντὸς ἀληθοῦς ἐργαστηρίου φυσικῆς, καὶ οὐχὶ φυσικῆς πρὸς τέρψιν, ὡς κατ' ἀρχὰς ἠδύνατό τις νὰ ἐκλάβῃ, ἀλλὰ σοβαρᾶς, πραγματικῆς καὶ θετικῆς.

Παρὰ τοὺς τοίχους τῆς ἀπεράντου αἰθούσης

ἐξετείνοντο σκευοθῆκαι πλήρεις ἐργαλείων, ἅτινα ὁ Μαυρίκιος παρὰ τὸ ἀρχαϊκὸν αὐτῶν καὶ ἀτελὲς σχῆμα ἀνεγνώρισεν ὡς ἐπιστημονικά, χρησιμεύοντα εἰς τὴν μελέτην τοῦ φωτὸς καὶ τῆς θερμότητος. Τὰ ἐργαλεῖα ταῦτα ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον ὀρειχάλκινα· ἄλλα ἐξ ὀπτῆς στιλπνῆς γῆς, τινὰ δὲ καὶ ἐκ τῆς λευκῆς ὑέλου, δι' ἧς ἐσκεπάζοντο αἱ σκευοθῆκαι. Διότι αἱ σκευοθῆκαι αὗται ἦσαν τῷ ὄντι κεκαλυμμέναι μὲ ὑέλους διαφανεῖς καὶ τοῦτο ἴσως ἦτο το πάντων ἐκπληκτικώτερον.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης ἐξετείνετο ἐν τάξει σειρὰ ἑτέρων μηχανημάτων, κάτοπτρα μηχανικά, κοῖλα καὶ κυρτά, ἐκκρεμῆ ἐξαρτώμενα ἀπὸ ξυλίνους πασσάλους, μέτρα καὶ κανόνες βαθμολογημένοι διὰ τὴν πτῶσιν τῶν σωμάτων, μαγνήτης κολοσσιαῖος, κρατῶν βάρος τοὐλάχιστον ἑκατὸν χιλιογράμμων μετάλλου ἐν εἴδει λεόντων ἀνερπόντων, ἀραιόμετρα, ὑδροστατικοὶ ζυγοί, ἀγγεῖα συνεχόμενα, συνεχεῖς κρῆναι, ἡμισφαίρια χρησιμεύοντα πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως, θερμόμετρα, βαρόμετρα, πυρόμετρα καὶ ἄλλα. Ἀπωτέρω ἔκειντο φυάλαι μὲ χρυσᾶ ἐλάσματα, ἀληθεῖς ἠλεκτρικαὶ συσκευαὶ καὶ στῆλαι προσέτι ἐξ ἄνθρακος. Ὡρολόγια ἡλιακά, ὡρολόγια ὑδραυλικά, βροχόμετρα, ἀνεμόμετρα, ὑγρόμετρα, κάτοπτρα παραβολικὰ καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ πάντα τὰ ἀναγκαιοῦντα ἐργαλεῖα διὰ τὴν σπουδὴν τῆς θερμότητος, τοῦ βάρους, τοῦ φωτός, τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, πάντα τὰ ἐργαλεῖα πλήρους φυσικῆς ἐπιστήμης μαρτυρούσης κατάστασιν πολιτισμοῦ σχεδὸν ὅσον καὶ ἡ ἡμετέρα προωδευμένου.

Ὁ πολιτισμὸς αὐτὸς ἴσως ἦτο μάλιστα καὶ περισσότερον προωδευμένος, διότι ἀντικειμένων τινῶν δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τὸν προορισμὸν ὁ Μαυρίκιος καὶ συνεπέραινεν ὅτι θὰ ἐχρησίμευον εἰς τὴν ἀνάλυσιν δυνάμεων ἀγνώστων εἰς τὴν ἐποχήν μας.

Πρὸ τῆς αἰφνιδίας ἀνακαλύψεως τῆς ἐπιστήμης τῶν μάγων, βαθείας καὶ πλήρους ὅσον καὶ ἡ τοῦ Γκαὶ-Λουσσὰκ ἢ τοῦ Διώ, ὁ νεαρὸς Γάλλος κατελήφθη ὑπὸ σεβασμοῦ καὶ διέμενεν ἄφωνος ἐκ τῆς ἐκπλήξεως.

Ἐκ τῆς ἐκπλήξεως ταύτης ἀνένηψεν ἐννοήσας ὅτι μετέβαινεν ἀπὸ τοῦ ἐργαστηρίου τῆς φυσικῆς εἰς εἶδός τι μηχανικοῦ μουσείου. Τὰ εἰς τὰς σκευοθήκας ἐπιτεθειμένα ἀντικείμενα εἰς τὸ μέρος τοῦτο δὲν ἦσαν συσκευαὶ πρὸς μελέτην, ἀλλὰ μηχανήματα καὶ μηχανικὰ ἐργαλεῖα, ἀντλίαι, πρότυπα ἀνεμομύλων, ψαλίδες, τροχοί, ἄροτρα χάλκινα, ἱστοὶ ὑφαντουργίας....Πρὸς τούτοις εἷς λέβης μὲ σκέπασμα ἑλικωτόν, μὲ ἐπιστομίδα φέουσαν βάρος, ἀληθὴς χύτρα τοῦ Παπίνου, ἔμβρυον ἀτμομηχανῆς.

Ὁ Μαυρίκιος ἐνόμιζεν ὅτι μετ' ὀλίγα βήματα ἔμελλε νὰ συναντήσῃ καὶ τροχιάν τινα σιδηροδρόμου καὶ ἀτμομηχανὴν σιδηροδρομικὴν καὶ τυπογραφικὸν πιεστήριον.

Καὶ τοιαῦτα μὲν δὲν συνήντησεν, εὗρεν ὅμως εἰς τρίτην αἴθουσαν, εὐρύχωρον ὅσον καὶ αἱ δύο πρῶται, διϋλιστήρια καὶ χωνευτήρια καὶ κερατοειδῆ ἀγγεῖα καὶ σωλῆνας δοκιμαστικοὺς καὶ ἐπὶ μαρμαρίνων τραπεζῶν φιαλίδια, ἐν οἷς ἀνεγνώρισεν ὅτι ἐμπεριείχοντο κάλι, θεῖον, στυπτηρία, ὑδράργυρος, νίτρον...

Οὕτω λοιπὸν οἱ μάγοι ἐγίνωσκον τὴν χημείαν, ὅπως ἐγίνωσκον τὴν μηχανικήν, τοὺς νόμους τῆς βαρύτητος καὶ τῆς παγκοσμίου ἰσορροπίας! Ὁ Μαυρίκιος βεβυθισμένος εἰς τὰς σκέψεις, ἃς ἐξήγειρεν ἐν αὐτῷ τὸ θαυμαστὸν ἐκεῖνο μουσεῖον, ἤρχιζε νὰ εὑρίσκῃ φυσικὸν καὶ λογικὸν τὸ ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν του θέαμα.

— Αὐτὸ τὸ ὁποῖον βλέπω ἐδῶ, ἔπρεπε νὰ τὸ προμαντεύσω, ἐσκέπτετο, καὶ τὰ μνημεῖα, τὰ ὁποῖα ἐγκατέλιπον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους οἱ ἐξαίσιοι ἐκεῖνοι σοφοί, μοῦ τὸ προέλεγον σαφῶς. Πῶς νὰ παραδεχθῇ τις ὅτι οἱ Χαλδαῖοι ἢ οἱ ἄμεσοι αὐτῶν κληρονόμοι, οἱ Αἰγύπτιοι, ἦσαν τόσον θαυμαστοὶ ἀρχιτέκτονες, ὧν τὰ ἔργα ἐπιζῶσι μετὰ τόσους αἰῶνας, χωρὶς νὰ γινώσκωσι κατὰ βάθος τοὺς μαθηματικοὺς καὶ φυσικοὺς νόμους; Τὸ πᾶν εἶνε ἀλληλένδετον εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας. Δὲν κόπτεται ὄγκος βράχου ἄνευ τῆς γνώσεως τῆς γεωμετρίας, καὶ τὴν γεωμετρίαν δὲν γνωρίζει τις ἐπὶ χίλια ἔτη, χωρὶς νὰ φθάσῃ εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ἀλγέβρας, οὔτε πάλιν δύναταί τις κατὰ βάθος νὰ γνωρίσῃ τὴν ἄλγεβραν χωρὶς νὰ ἐξακριβώσῃ ἕνα πρὸς ἕνα καὶ ἐμβριθῶς τοὺς νόμους τοῦ κόσμου. Ἡ ἐλαχίστη στιλπνὴ πλίνθος, ἐξ ὅσων κατέλιπον ἡμῖν οἱ μάγοι, μαρτυρεῖ ὅτι ἡ φυσικὴ ἦτο γνωστὴ εἰς αὐτοὺς τοὐλάχιστον ὅσον καὶ εἰς τὸν Γουετζγούδ. Τὰ ὄργανα αὐτῶν τῆς καταμετρήσεως, τὰ ὁποῖα καὶ σήμερον ἔτι εἶνε εἰς χρῆσιν παρ' ἡμῖν, ἔπρεπε νὰ μᾶς πείσωσιν ὅτι ἦσαν ἐνήμεροι περὶ τὴν ἀστρονομικὴν κίνησιν. Ἡ μόνη διαφορὰ μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἡμῶν εἶνε ὅτι ὁ πολιτισμὸς ἐκείνων ἦτο κρύφιος, ἐνῷ ὁ ἰδικός μας εἶνε κοινός. Αὐτοὶ τὴν ἐπιστήμην των μετεχειρίζοντο ὡς ὄργανον ἰσχύος καὶ τυραννίας, ἐνῷ ἡμεῖς τὴν ἰδικήνμας μεταχειριζόμεθα ὡς ὄργανον ἐλευθερίας. Ἂν ποτε ὁ νικητὴς τοὺς καθυπέτασσεν ὑπὸ τὰ ὅπλα του, αὐτοὶ ἐφρόντιζον πρώτιστα ν' ἀποκρύψωσι τὸν πλοῦτον τοῦτον, τὸν πολυτιμότερον δι' αὐτοὺς ἀπὸ πάντας τοὺς θησαυρούς· βέβαιοι δὲ ὄντες περὶ τῆς ἱκανοποιήσεως, ἣν θὰ ἠρύοντο θᾶσσον ἢ βράδιον ἐκ τῆς μυστηριώδους ταύτης δυνάμεως, ἔθαπτον ταύτην μετὰ τόσου ζήλου εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς, ὅσον ἡμεῖς καταβάλλομεν ὅπως φέρωμεν αὐτὴν εἰς φῶς...

[Ἕπεται συνέχεια]

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΑΓΑΠΗ ΜΟΥ

Πρέπει νἄμουν ὡς δώδεκα χρονῶ, καὶ πρέπει νἄταν ἐκείνη ὡς ἕνδεκα. Δὲν τὴν ἔβλεπα μήτε στὴν ἐκκλησιά, μήτε στὸν κλήδωνα, μήτε στὴ βρύση, μήτε στὸ παραθύρι. Μήτε τὸ σπίτι της ποῦ ἦταν δὲν καλοήξερα. Ἡ μάννα της κ' ἡ μάννα μου δὲν εἶχαν πολλὲς φιλίες.

Ἐκεῖ ποῦ τὴν ἔβλεπα δὲν ἤμαστε οἱ δύο μοναχοί. Ἤμαστε ὀχτὼ δέκα ἀγόρια τῆς προκοπῆς, ἀποφασισμένα νὰ μάθουμε τί θὰ πῇ ἀπαρέμφατο, καὶ νὰ φέρουμε στὸ χωριὸ τὸν πολιτισμό. Καὶ πέντ' ἕξη κορίτσια, ποῦ ἤρχουνταν δυὸ ὧρες τὴ μέρα, καὶ καθίζαν ἀπ' τἄλλο πλάγι τοῦ γέρου δασκάλου, καὶ τεχνολογοῦσαν μὲ μιὰ χάρη, ποῦ σ' ἔκαναν θέλεις δὲ θέλεις ν' ἀγαπᾶς τὴ γραμματική.

Τὴ χάρη φυσικὰ τὴν εἶχαν, ἐπειδὴ ἦταν ὅλες μικροῦλες, ὄχι πῶς ἦταν κι' ὤμορφες ὅλες. Γιὰ τὸ δικό μου τὸ γοῦστο, ὤμορφη ἦταν μιὰ μοναχή, κι' αὐτὴ ἦταν—ἡ ἀγαπητικιά μου!

Τί λόγο ξεστόμισα! ἀπὸ ποῦ κι' ὡς ποῦ ἀγαπητικιά! Μήτε λέξη δὲν τῆς εἶπα ποτέ. Μήτε μὲ τὸ δαχτυλάκι μου δὲν ἄγγιξα τ' ἀρράτο της χέρι. Μήτ' ἡ ἀναπνοή μου δὲ μποροῦσε νὰ πάη κοντά της νὰ τὴ χαϊδέψῃ. Τὸ μόνο ποῦ πηδοῦσε κἄποτες ἀπ' τὰ χείλη μου στὰ χείλη της ἦταν τὸ ῥῆμα «λείπω», σὰν τὸ κλίναμε ὁ καθένας ἀπὸ ἕνα χρόνο μὲ τὴ σειρά, καὶ ταίριαζε νἄμαι ἐγὼ τελευταῖος στὴ δική μας σειρά, κ' ἐκείνη πρώτη στῶν κοριτσιῶν. «Ἐλελείμμεθα, ἐλέλειφθε» πήγαινε νὰ πῇ, καὶ σκόνταβε, καὶ χαμογελοῦσε, καὶ τότες πιὰ ἐγώ, ποῦ περίμενα μέρες καὶ μέρες ἀφορμὴ νὰ τῆς δώσω ἕνα, ἂς εἶνε καὶ συμμαζεμένο, χαμόγελο, ἔλαμπα ὁλοπρόσωπος καθὼς τηνε κύτταζα, χωρὶς κανένα φόβο νὰ μὴ νοιώσῃ ὁ δάσκαλος τὸ τρομερὸ μυστικό μας. Πέρτανε τότες τὰ μάτια της ἀπάνω στὸ βιβλίο, κοκκινίζαν τὰ δύο της μάγουλα, κι' ἄρχιζε τὸ πλαγινὸ κορίτσι τὸν ἄλλο χρόνο.

Μάτια καὶ πάλι μάτια! χωρὶς ἐσὰς μήτε πρώτη, μήτε στερνὴ ἀγάπη δὲ θἄχαμε! Οἱ ματιές μου σὰν ἔμπαινε στὴν παράδοση, οἱ ματιές της σὰν ἔβγαινε νὰ πάη στὸ σπίτι, αὐτὲς ἦταν οἱ ὅρκοι μας, τὰ τραγούδια μας, τὰ φιλιά μας, αὐτὲς ἦταν καὶ τὰ ῥαβασάκια μας. Μὲ τὸν καιρὸ καὶ χωρὶς ν' ἀλλάξουμε ἀναμεταξύ μας μιὰ λέξη, τὴν κάμαμε ἐπιστήμη τὴν τέχνη αὐτὴ τῶν ματιῶν. Ἦταν λογῆς λογῆς οἱ ματιές της. Ἡ μάτιὰ τῆς ἀδιαφορίας, ποῦ μοῦσκιζε τὴν καρδιά· τοῦ θυμοῦ, ποῦ μ' ἔκαιγε σὰν τ' ἀστροπελέκι· ἡ ἄπιστη ἡ ματιὰ σε κανέναν ἄλλον, ποῦ μ' ἔλειονε σὰν τὸ κερὶ καὶ μ' ἀράνιζε. Ἔπειτα πάλι ἡ ἥμερη καὶ γλυκειὰ ματιὰ τῆς ἀγάπης, ποῦ ξανἄβαζε τὴ ψυχή μου στὸν τόπο της, καὶ ἡσύχαζα. Οἱ δικές μου οἱ ματιές, ἂν κι' αὐτὲς πολυσήμαντες, δὲν εἶχαν ὅμως τέτοιες τρομερὲς ἀλλαγές. Ἡ ἴδια ἀφοσίωση, ὁ ἴδιος καῦμός, τὸ ἴδιο βάσανο πάντοτε.

Τρεῖς μῆνες πρέπει νὰ πέρασαν ἔτσι. Ξυπνοῦσ' ἀπ' τὸ πρῶτο λάλημα, καὶ δὲν ἔβλεπα τὴν ὥρα νὰ πάω σκολειό. Ἡ μάννα μου μὲ καμάρονε καὶ μ' ἔβλεπε ἀπὸ τώρα Δεσπότη . . .

Ἂν καὶ πρῶτος πάντοτε στὸ σκολειό, ποτέ μου δὲν τὸ κατάφερα νὰ τὴν εὕρω μονάχη, μήτε πηγαινάμενη, μήτε φθασμένη. Αὐτὸ ἦταν ἡ λαχτάρα μου τώρα, αὐτὸ ἦταν τ' ὄνειρό μου. Νὰ τὴ δῶ, ἂς εἶνε καὶ μιὰ στιγμή, μονάχη. Νὰ τῆς πῶ μιὰ καὶ καλὴ πῶς πεθαίνω, πῶς ἔσβυσα, ἄλλη σωτηρία δὲν ἔχει ἡ ζωή μου παρὰ τὴν παντοτεινή της ἀγάπη. Ἂν καὶ τἄλεγα ὅλα αὐτὰ μὲ τὶς φλογερές μου ματιές, ἡ ἀχόρταγη ὅμως καρδιὰ γύρεβε λόγια, αὐτὴ δὲν ἤξερε τί θὰ πῇ μέτρο καὶ φρόνηση, αὐτὴ ὅλο μοῦ φώναζε: «Μπρός! Ἔχει κι' ἄλλες ἀπόλαψες ἡ ἀγάπη!»

Μὰ πῶς νὰ τῆς δώσω νὰ καταλάβῃ πῶς θέλω νὰ τῆς μιλήσω! Ἐδῶ οἱ ματιὲς δὲ φτάνουν· ἐδῶ χρειάζεται ῥαβασάκι. Χίλιες φορὲς τὤγραψα καὶ τὸ ξανάγραψα. Τὤπερνα μαζύ μου ἀποφασισμένος νὰ μὴ ντραπῶ, νὰ μὴ φοβηθῶ μήτε δάσκαλο, μήτε πρωτόσκολο, μόνο νὰ τῆς περάσω τὸ χαρτάκι σ' ἕνα βιβλίο, καλαμάρι, ὅ,τι τύχῃ. Ἤρχουνταν ἡ κρίσιμη ὥρα, καὶ κόβουνταν ἡ καρδιά μου· δὲν ἀποκοτοῦσα! Κ' ἔπερνα μαζί μου τὸ χαρτὶ σὰν ἐβγαίναμε, καὶ τὤκανα κομμάτια, καὶ καταριούμουν τὴν ὥρα ποῦ γεννήθηκα, ἕνας τέτοιος ἀνωφέλητος φοβητσιάρης.

Ἦταν ἀρχὴ τοῦ καλοκαιριοῦ σὰ σηκώθηκα ἕνα πρωΐ καὶ πῆγα μπροστὰ στὴν Παναγιὰ κ' ἔκαμα ὅρκο πῶς θὰ τῆς τὸ δώσω ἐκείνη τὴ μέρα τὸ ῥαβασάκι, κι' ἂν δὲν τῆς τὸ δώσω, νὰ πέσῃ φωτιὰ νὰ μὲ κάψῃ!

Πῆγα σκολειὸ πρῶτος πάλι. Ἔρχουνται ὅλα τ' ἀγόρια, ὅλα τὰ κορίτσια. Μαυρίζουν τὰ μάτια μου νὰ κυττάζω τὴν πόρτα, τοῦ κάκου! ἡ μικρή μου δὲ φαίνεται. Διαβάζει ὁ δάσκαλος τὸν κατάλογο, ἔρχεται στὴ Δέσποινα ... — σιωπή!

— Ποῦ εἶνε ἡ Δέσποινα; ῥωτᾶ ὁ δάσκαλος μιὰ συντρόφισσά της.

— Ἡ μάννα της ἀρρώστησε, κ' ἔμεινε σπίτι.

Βαρειὰ καρδιὰ ποῦ τὴν ἔπερνα μαζί μου σὰν ἐγύριζα σπίτι τὸ μεσημέρι ἐκεῖνο! Τί νὰ κάμω, ποῦ νὰ πάγω, νὰ βραδυάσῃ γλήγορα καὶ νὰ ξημερώσῃ!

Ξημερόνει, ξαναπηγαίνω σκολειό,—τὰ ἴδια! Περνᾶ ἔτσι μιὰ ἑβδομάδα, περνοῦν δυὸ βδομάδες, —ἕνας μῆνας ἦταν περασμένος σὰν εἶπε μιὰ μέρα τὸ ἴδιο κορίτσι τοῦ δασκάλου πῶς ἡ μάννα τῆς Δεσποινούλας πέθανε, καὶ πῶς δὲ θὰ ξανάρθῃ πιὰ στὸ σκολειὸ ἡ μικρή.

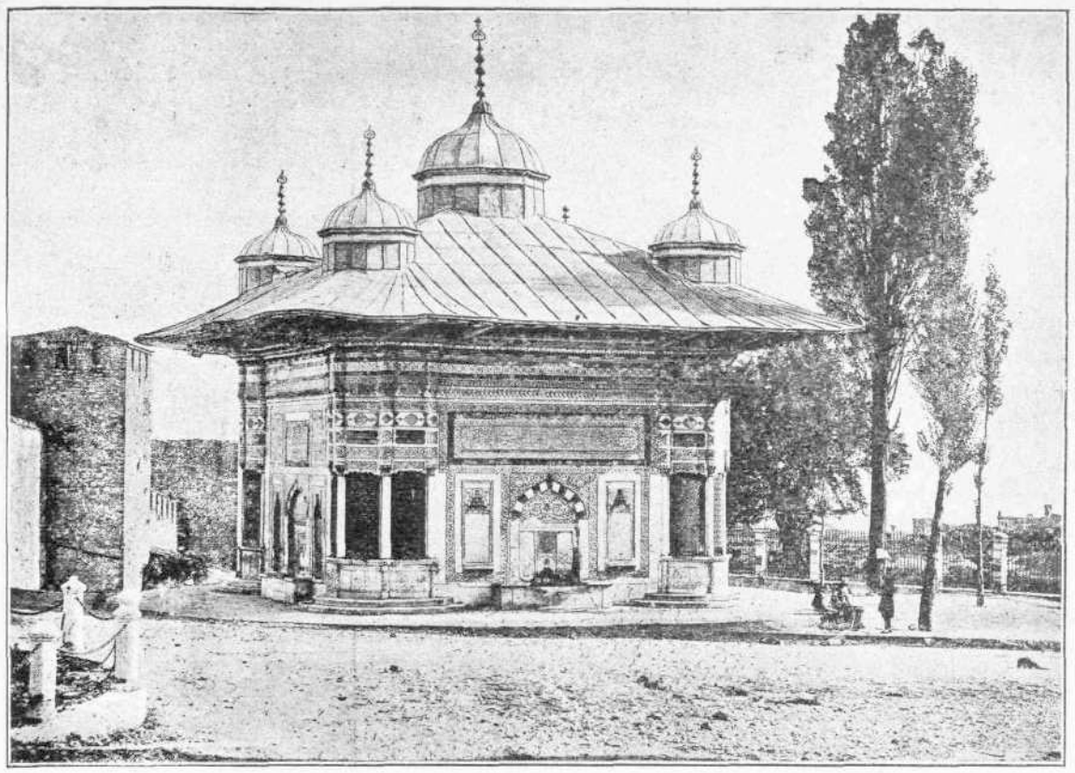

Η ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΚΡΗΝΗ ΤΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝ ΑΧΜΕΔ

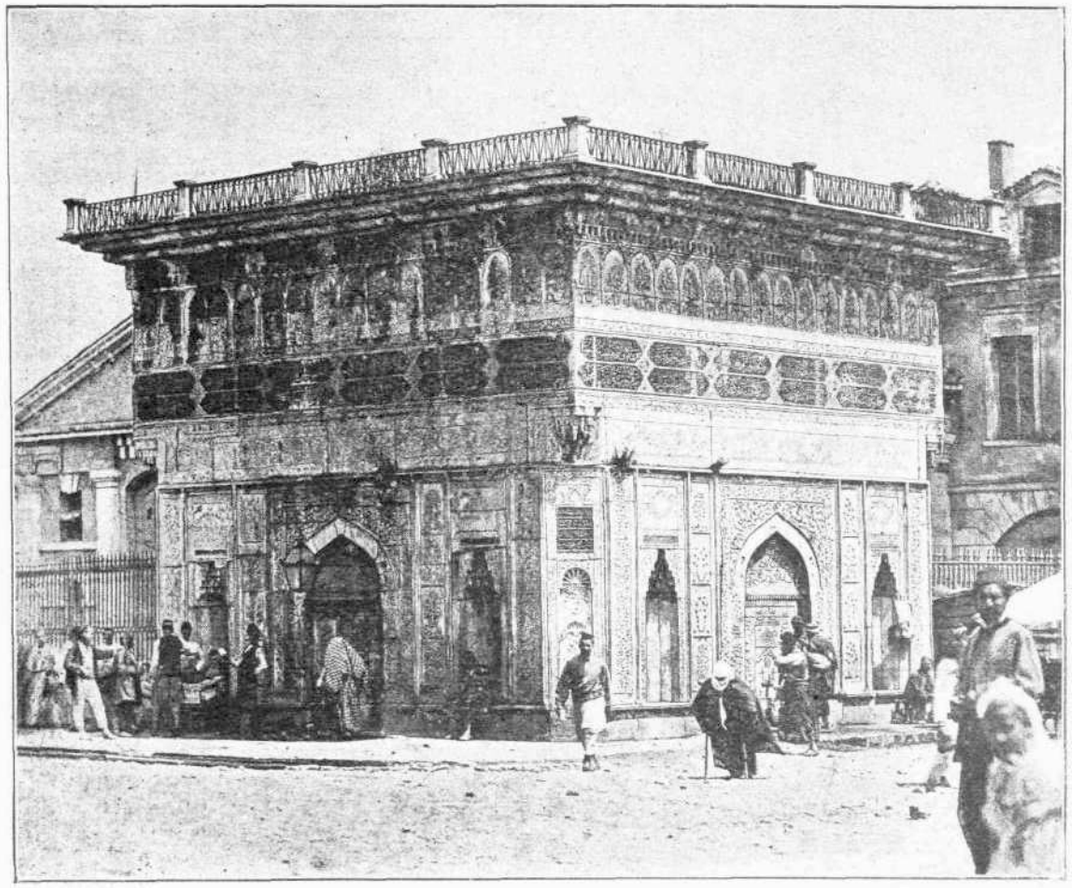

Η ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΚΡΗΝΗ ΤΟΥ ΤΟΠ ΧΑΝΕ

Πρέπει νἄμουν ὡς εἰκοσιπέντε χρονῶ σὰν ἐγύρισα μιὰ φορὰ στὸ χωριὸ ἀπ' τὴν ξενιτειὰ νὰ δῶ τοὺς δικούς μου. Ἤρθαν ὅλοι οἱ παλιοὶ φίλοι κι' ὅλες οἱ παλιὲς φιλινάδες νὰ μὲ δοῦνε. Ἤρθε ἀπ' τὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ χωριοῦ καὶ ἡ Δέσποινα, παντρεμμένη κοπέλλα μὲ δυὸ παιδιά. Τῆς μίλησα καὶ μοῦ μίλησε γιὰ πρώτη φορά. Τῆς εἶπα καὶ μοῦπε γιὰ χίλια πράματα· τὰ παιδιά της, τὴ μορφιὰ καὶ ξυπνάδα τους, τὰ ταξίδια μου, τὴ χαρά μου ποῦ βρίσκω τὴ γρηά μου τόσο καλά. Γιὰ ὅλ' αὐτὰ χύθηκε ἕνας ποταμὸς λόγια, καὶ γιὰ τὴν πρώτη ἀγάπη μας, γιὰ τὴν ἀξέχαστη ἐκείνη ἀγάπη, καθὼς τότες, ἔτσι καὶ τώρα—δὲν εἴπαμε μήτε λέξη!

ΤΑΣΟΣ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΟΣ

Ο ΕΝΔΟΞΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ΜΟΥ

Διήγημα

Εἶμαι δυστυχής, δυστυχὴς εἰς τὸ ἔπακρον: ἔχω ἕνα διαπρεπῆ ἀδελφόν. Τὸ ἐπ' ἐμοί, οὐδόλως εἶμαι διαπρεπής, καὶ θὰ ἤμην πολὺ εὐχαριστημένος ἐὰν δὲν εἶχον διαπρεπῆ ἀδελφόν. Ὅσοι ἔχουν ἀδελφοὺς ἐνδόξους διὰ τὰ κατορθώματά των, ἢ ὅσοι εἶδον ἁπλῶς σκιὰν μεγαλείου πίπτουσαν ἐφ' ἑαυτῶν, θὰ ἐννοήσωσι τὸ βάθος τῆς δυστυχίας μου.

Τὸ ὄνομά μου εἶναι Ἰωσὴφ Βαζῶ.

Τὸ ὄνομα τοῦ διαπρεποῦς ἀδελφοῦ μου εἶνε Ἰωσίας Βαζῶ. Ἡ διαφορὰ εἰς τὰ βαπτιστικὰ ὀνόματά μας εἶνε πολὺ μικρά, καὶ ὅπερ χειρότερον, τὸ ἐπώνυμόν μας εἶνε ἐντελῶς τὸ ἴδιον.

Ἐὰν παρευρεθῶ εἰς συναναστροφήν, ὁ θεράπων ὅστις ἀναγγέλλει τὴν εἴσοδον ἑνὸς ἑκάστου τῶν κεκλημένων, ἐκφωνεῖ: «Ὁ κ. Βαζῶ!» Εἰς τὸν ἦχον τοῦ παγκοσμίου φήμης ὀνόματος τούτου πᾶς τις στρέφεται πρὸς ἐμὲ μετ' ἀπλήστου περιεργίας, ὡς ἐὰν ἤμην ὁ πρίγκηψ Βίσμαρκ ἢ ὁ σὶρ Αὔγουστος Χάρρις. Οἱ ἄνθρωποι ἐμβλέπουσι πρὸς ἀλλήλους καὶ ψιθυρίζουσιν: «Ἔτσι, ὁ ἔξοχος Βαζῶ εἶν' ἐδῶ ἀπόψε!» καὶ αἱ κυρίαι κυττάζουσι λαθραίως εἰς τὸ πλησιέστερον κάτοπτρον, διὰ νὰ βεβαιωθῶσιν ὅτι ἡ πούδρα στέκει καλὰ καὶ ἡ κόμη των δὲν μετεκινήθη.

Εἶτα ἕκαστος, ὅστις γνωρίζει προσωπικῶς τὸν διαπρεπῆ ἀδελφόν μου, ἐπιφωνεῖ μετὰ δυσκόλως συνεχομένης περιφρονήσεως:

— Αὐτὸς δὲν εἶνε ὁ Βαζῶ. Ἔχω στενὴν φιλίαν μὲ τὸν Βαζῶ. Χθὲς ἀκόμη ἐπρογευμάτισα μαζί του.

— Ἀλλὰ βέβαια, ὁ κ. Βαζῶ ἀνηγγέλθη.

— Ναὶ ἀλήθεια· ἀλλ' αὐτὸς εἶνε ἕνας ἄλλος Βαζῶ, ἴσως Βαζῶ ὅστις δὲν εἶνε διόλου ἔξοχος. Εἶνε μόνον ἀδελφὸς τοῦ Βαζῶ.

— Ὦ! τὸ βλέπω. Αὐτὸς εἶνε ἕνας ἀφανὴς συγγενὴς τοῦ περιφήμου Βαζῶ.

Καὶ γενικὴ ὑπάρχει ἐντύπωσις, ὅτι ἐδοκίμασα νὰ περάσω ὡς ὁ ἔξοχος ἀδελφός μου, καὶ νὰ σφετερισθῶ τὸν θαυμασμόν. Τινὲς μάλιστα θὰ ἔχαιρον, ἐὰν τὰ ἔθιμα τῆς κοινωνίας τοὺς ἐπέτρεπον νὰ ἐκδηλώσωσι τὴν ἀνίαν των ἀποβάλλοντές με τῆς αἰθούσης. Τὸ αἴσθημα τῆς δυσαρεσκείας καὶ τῆς ὀργῆς ὁμοιάζει πρὸς τὸ ἐκδηλούμενον ἐν πλήθοντι θεάτρῳ, ὅτε ὁ θεατρώνης ἐμφανίζεται πρὸ τῆς αὐλαίας, ἀκριβῶς ὅταν μέλλῃ ν' ἀρχίσῃ ἡ παράστασις καὶ μετὰ λύπης ἀναγγέλλει ὅτι ἡ μὶς Τόμκινς (ἡ πρωταγωνίστρια) ἠδιαθέτησεν αἰφνιδίως καὶ ἀδυνατεῖ νὰ προσέλθῃ. Ἡ διεύθυνσις ἐπικαλεῖται τὴν ἐπιείκειαν τοῦ κοινοῦ διὰ τὴν μὶς Σμίθερς (τὴν ἀναπληροῦσαν τὴν μὶς Τόμκινς), ἥτις εὐμενῶς συνῆνεσε νὰ ὑποκριθῇ τὸ πρόσωπον, χωρὶς νὰ λάβῃ καιρὸν νὰ παρασκευασθῇ ὅσον ἔπρεπεν.

Οἱ θεαταί, ἢ τοὐλάχιστον ἐκεῖνοι τῶν θεατῶν, ὅσοι ἦλθαν μὲ σκοπὸν νὰ ἴδωσι τὴν μὶς Τόμκινς, μετὰ δυσκολίας συνέχουσι τοὺς συριγμοὺς εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἀθώας ἀντικαταστάτιδος· καὶ εἶμαι εἰς θέσιν τόσον δυσχερῆ, ὅσον καὶ ἡ μὶς Σμίθερς, μὲ μόνον τὸ μειονέκτημα ὅτι δὲν πληρώνομαι τοὐλάχιστον, καθὼς αὐτή!

Ἡ Ἰουλιέττα θὰ ἦτο βέβαια πολὺ ἄπειρος νεᾶνις, ἢ τοὐλάχιστον ἔπρεπε νὰ μὴ γνωρίζῃ πολὺ τὸν κόσμον, ὥστε νὰ ὑποβάλῃ τοιαύτην ἀνόητον ἐρώτησιν λέγουσα «τί σημαίνει τὸ ὄνομα;» Βλέπω σαφῶς ἐκ τῆς συναναστροφῆς τῆς ἑσπέρας ταύτης, ὅτι τὸ ὄνομα σημαίνει πολύ, καὶ θὰ ἤμην πολὺ εὐτυχέστερος ἐὰν τὸ ἰδικόν μου δὲν ἦτο Βαζῶ.

Ἀφοῦ ἡ πρώτη δυσμενὴς ἐντύπωσις ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει μου κατεπραΰνθη ἐν μέρει (οὐδέποτε ἐντελῶς ἐξαλείφεται), σχηματίζω τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὸ χαριέστερον, ὅσον δύναμαι, καὶ συγκεντρῶ τὸ θάρρος μου διὰ νὰ παρακαλέσω κυρίαν τινὰ νὰ συγχορεύσῃ μετ' ἐμοῦ. Ἐπειδὴ χορεύω ὀπωσοῦν κομψῶς, κολακεύομαι μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ ἄσκησις αὕτη θὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ περιστείλῃ κατά τι τὸ μέγεθος τοῦ σφάλματός μου, ἐπὶ τῷ ὅτι δὲν εἶμαι ὁ Βαζῶ. Εἰς ἐν τῶν διαλειμμάτων τοῦ τετραχόρου, ἀκριβῶς ἐνῷ ἀρχίζω νὰ εὐχαριστοῦμαι ὅτι τὰ πράγματα πηγαίνουν πολὺ καλλίτερα, ἡ συγχορεύτριά μου στρέφεται πρός με καὶ λέγει ἐταστικῶς:

— Ὑποθέτω, ὁ ἀδελφός σας δὲν χορεύει;

— Πολὺ κακά. Κατὰ τοῦτο τὸν ὑπερέχω.

— Ἀ! δὲν τὸ ἐσκέφθην. Οἱ ἄνδρες τῆς μεγάλης ἀξίας ποτὲ δὲν χορεύουν καλά.

Ἀλγεινῶς τρωθεὶς ἐκ τοῦ σαρκασμοῦ τούτου καταπίνω τὴν ὀργήν μου καὶ προσπαθῶ νὰ τὴν θέλξω διὰ πνευματώδους συνδιαλέξεως. Λέγω τὰ λαμπρότερα πράγματα μετ' ἐμπρεποῦσης σοβαρότητος, οἱονεὶ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς σπινθηροβόλου εὐφυΐας μου. Εἰς τὸ τέλος ἑνὸς τῶν εὐφυεστέρων μου ἐπιγραμμάτων ἡ ἀκροάτριά μου,

κρύπτουσα μορφασμὸν ὑπὸ τὸ ῥιπίδιόν της, λέγει:

— Ἤκουσα ὅτι ὁ ἀδελφός σας εἶνε λαμπρότατος ὁμιλητής· διατί δὲν ἦλθεν ἀπόψε;

— Εἶχε δώσῃ ἀλλοῦ τὸν λόγον του, καὶ δι' αὐτὸ ἐμποδίσθη.

— Τί κρίμα! εἶνε περιζήτητος εἰς τὴν κοινωνίαν, βέβαια, καὶ ὁ καιρός του εἶνε πολύτιμος. Ἀ! καλά. Δὲν τὸν κατηγορῶ διότι δὲν ἦλθεν ἐδῶ νὰ πλήξῃ.

Ἀλλὰ περὶ ἐμοῦ τίποτε! λέγω κατ' ἐμαυτόν· ὁ καιρός μου εἶνε τόσον πολύτιμος δι' ἐμέ, ὅσον καὶ ὁ τοῦ διαπρεποῦς ἀδελφοῦ μου δι' αὐτόν, καὶ ἔχω τόσην ἀποστροφὴν εἰς τὴν πλῆξιν, ὅσην καὶ ὁ περιφημότερος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου.

Ὡς δύναται εὐκόλως πᾶς τις νὰ φαντασθῇ, α ἐνοχλήσεις, τὰς ὁποίας ὑποφέρω ἐκ τῆς ἀτυχοῦς συγγενείας μου μὲ τὸν περιώνυμον Βαζῶ, εἶνε πολυάριθμοι ὡς αἱ πληγαὶ τῆς Αἰγύπτου. Ὄχι πρὸ πολλοῦ ἀμαξηλάτης, ὅστις μὲ ὡδήγησεν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τοῦ Στόλου εἰς τὴν Μαρμαρίνην Ἀψῖδα, αὐθαδῶς ἀπεποιήθη τὰς ἓξ πέννας διὰ τὸ νόμιμον ἀγῶγί του καὶ ἀπήτησε τρία σελλίνια. Ἡ μεταξὺ ἡμῶν ἔρις παραχρῆμα προσείλκυσε μέγα πλῆθος, οἵτινες ἐτάχθησαν μὲ τὸ μέρος τοῦ ἀμαξηλάτου καὶ ὑποχρεωτικῶς τὸν ἐβοήθησαν νὰ μὲ καταφέρῃ. Ἔδωκα εἰς τὸν αὐθάδη τὰ ζητούμενα, ἀλλὰ κρυφὰ ἐσημείωσα τὸν ἀριθμὸν τῆς ἁμάξης του, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἔκαμα μήνυσιν κατ' αὐτοῦ εἰς τὸ πταισματοδικεῖον. Ὁ ἀμαξηλάτης κατεζητήθη καὶ ἐκλητεύθη. Ἀρξαμένης τῆς δίκης, ὁ δικαστὴς μὲ ἠρώτησε τὸ ὄνομά μου.

— Βαζῶ, ἀπήντησα δειλῶς.

Τὸ αὐστηρὸν τῆς δικαστικῆς ὄψεως ἐμετριάσθη εὐθὺς διὰ φιλόφρονος μειδιάματος.

— Ὁ ἔξοχος κ. Βαζῶ! εἶπεν ἐταστικῶς. Δύναμαι νὰ σᾶς προσφέρω μίαν πολυθρόνα ἐπὶ τῆς ἐξέδρας;

— Ζητῶ συγγνώμην ἀπὸ τὴν ἐντιμότητά σας. Εἶμαι ἀδελφὸς τοῦ κυρίου ἐκείνου.

— Ὦ! καὶ οἱ χαρακτῆρες τοῦ πταισματοδικείου ἀνέλαβον εὐθὺς τὴν συνήθη αὐστηρὰν ἔκφρασιν.

— Κλητήρ! εἶπε μετὰ μορφασμοῦ, δόσε μίαν καρέκλα εἰς τὸν ἐνάγοντα. Τώρα, κύριε, ποία εἶνε ἡ αἰτίασίς σας κατὰ τοῦ ἐναγομένου;

Ἐξήγησα διὰ βραχέων τὸν γενόμενον κατ' ἐμοῦ ἐκβιασμόν, προσθεὶς ὅτι δὲν μ' ἔμελε διὰ τὰ χρήματα, ἀλλ' ὅτι ἐθεώρουν καθῆκόν μου πρὸς τὸ δημόσιον νὰ καταδιώξω τὸν ἀσυνείδητον ἀμαξηλάτην.

— Πολὺ καλά, εἶπεν ὁ ἄξιος δικαστής. Ἡ πρᾶξις ἀπεδείχθη, καὶ θὰ ἐπιβάλω πρόστιμον εἰς τὸν πταίστην· ἀλλά, ἐὰν ἐρωτήσετε τὴν γνώμην μου, θὰ σᾶς εἴπω ὅτι τοιαύτη μικροπρεπὴς ἀγωγή, ὁποία αὐτή, δὲν περιποιεῖ τιμὴν εἰς τὸ ἔνδοξον ὄνομα τὸ ὁποῖον φέρετε. Καταδικάζω τὸν κατηγορούμενον εἰς πρόστιμον ἑνὸς σελλινίου, καὶ ἀπαλλάττω αὐτὸν τῶν ἐξόδων τῆς δίκης.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν ὁ διαπρεπὴς ἀδελφός μου κατεδέχθη νὰ μὲ τιμήσῃ δι' ἐπισκέψεως.

— Σὺ εἶσαι, Ἰωσία; ἀνέκραξα· χαίρω πολὺ ὁποῦ σὲ βλέπω.

— Πῶς περνᾷς, ὡς τόσο; εἶπε μετά τινος σαρκασμοῦ.

— Πολὺ καλά, δόξα τῷ Θεῷ· ἀλλὰ τί συμβαίνει; διατί φαίνεσαι δυσαρεστημένος;

— Συμβαίνει, Ἰωσήφ, ὅτι ἡ διαγωγή σου εἶνε πολὺ ἀνοίκειο, καὶ μὲ ἐκθέτει εἰς τὴν κατάκρισιν τοῦ κόσμου.

— Πῶς τοῦτο;

— Ἔχεις τὴν συνήθειαν νὰ πηγαίνῃς συχνὰ εἰς τὸ θέατρον συνοδευόμενος ἀπὸ νεαράν τινα κυρίαν. Σὺ κ' ἐκείνη κατέχετε πάντοτε περιφανῆ θέσιν εἰς τὸ κέντρον τῆς αἰθούσης.

— Αὐτὸ εἶνε ἀληθές. Ἀλλὰ γνωρίζεις τὴν κυρίαν καὶ εἰξεύρεις πολὺ καλά, ὅτι πρόκειται νὰ τὴν νυμφευθῶ τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα. Τί τὸ ἀνοίκειον βλέπεις εἰς τοῦτο;

— Ὅτι ὀνομάζεις τὸν ἑαυτόν σου κύριον Βαζῶ καὶ δυνατὸν νὰ ἐκληρθῇς ἀντ' ἐμοῦ. Ἐπειδὴ δ' ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀπ' ἐκείνους ποῦ νυμφεύονται συχνά, αἱ συνέπειαι τῆς ἀπερισκέπτου διαγωγῆς σου πιθανὸν νὰ βλάψωσι τὴν ὑπόληψίν μου. Μὴ λησμονῇς ὅτι φέρεις τὸ ἔντιμον ὄνομα Βαζῶ.

— Ἀλλὰ χάρισμά σου λοιπὸν τὸ ἔντιμον ὄνομα Βαζῶ!

— Πολὺ καλά, κύριε. Ἂν καὶ δὲν δύναμαι ν' ἀποδυθῶ τὴν μεταξύ μας συγγένειαν, δύναμαι τοὐλάχιστον νὰ μένω μεμακρυσμένος ἀπὸ ἓν πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἀρνεῖται νὰ φυλάξῃ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ κοινοῦ ὀνόματός μας. Εἰς τὸ μέλλον εἴμεθα ξένοι.

Μίαν τῶν ἡμερῶν τούτων, ὅταν ὁ ἔξοχος ἀδελφός μου ἢ οἱ θαυμασταί του μὲ παραφουρκίσωσι, καὶ δὲν δύναμαι νὰ ὑποφέρω πλέον, θὰ ὑπάγω πρὸς τὸν ἔνδοξον Βαζῶ καὶ θὰ τοῦ ῥίψω κατακέφαλα μίαν προσφώνησιν, τὴν ὁποίαν ἑτοίμασα διὰ τὴν περίστασιν. Ἡ προσφώνησίς μου ἔχει ὡς ἑξῆς:

« Ἐπιτρέψατέ μοι, διαπρεπέστατε ἀδελφέ μου, νὰ σᾶς πληροφορήσω ὅτι δὲν δίδω οὔτε λεπτὸν διὰ σᾶς καὶ διὰ τὸ περικλεὲς ὄνομα τῶν Βαζῶ, καὶ ὅτι ἀπὸ τοῦδε νίπτω τὰς χεῖρας καὶ σᾶς ἀρνοῦμαι, σᾶς κ' ἐκεῖνο. Ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἑξῆς θὰ εἶσθε ὁ μοναδικὸς Βαζῶ, ὁ μόνος ἀντιπρόσωπος ἑνὸς ὀνόματος λίαν ὑπερόχου δι' ἐμὲ καὶ δυσβαστάκτου. Ἐπειδὴ ὁ νόμος τῆς Ἀγγλίας μοῦ ἐπιτρέπει ν' ἀλλάξω ὄνομα, θὰ καλοῦμαι εἰς τὸ μέλλον Γριμπῶ. Τὸ Γ ρ ὶ μ π θ' ἀποτελῇ διαφορὰν μεγίστην καὶ πιστεύω ὅτι θὰ μοῦ φέρῃ εἰρήνην, ἐλευθερίαν, εὐτυχίαν καὶ ἀφάνειαν.

Ἐξ ἡμῶν θὰ προκύψουσι δύο διακεκριμέναι φυλαὶ ἀνθρώπων, οἱ Βαξαῖοι καὶ οἱ Γριμπαῖοι. Ἐὰν μετὰ πέντε ἢ ἓξ χιλιάδας ἔτη ἀπὸ σήμερον, αἱ δύο αὗται πολυπληθεῖς φυλαὶ ἔλθωσιν εἰς ῥῆξιν καὶ χύνωσι τὸ αἷμα ἀλλήλων, ἔχετε τὴν καλωσύνην νὰ ἐνθυμῆσθε ὅτι ἡ ἀδελφοκτόνος αὕτη πάλη θὰ ὀφείλεται ἐξ ὁλοκλήρου καὶ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ὑμετέραν ἔξοχον πρωτοβουλίαν καὶ εἰς σᾶς καὶ μόνον ὁ ἀμερόληπτος ἱστορικὸς θ' ἀποδώσῃ τὴν ἀρχικὴν εὐθύνην τῆς τρομερᾶς συγκρούσεως. Ὕπαγε ὀπίσω μου, Βαξῶ! Τὸ Γριμπῶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀποκηρύττει πᾶσαν συνέφειαν μετὰ σοῦ καὶ δὲν σὲ γνωρίζει πλέον!»

Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ Π.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ ΤΩΝ ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΩΝ

Καθ' ὃν χρόνον τὸ κοινὸν φαίνεται ἀπασχολούμενον πολὺ μὲ τὸν λεγόμενον πνευματισμὸν καὶ τὰς «ἐπιστολὰς τῶν πνευμάτων» καὶ ἄλλα ἀλλόκοτα πράγματα, ἀξιοπερίεργον δύναται νὰ εἶνε, χωρὶς ἄλλως νὰ ἐκφράσωμεν γνώμην περὶ τῆς γνησιότητος τῶν ἐπιστολῶν τούτων, νὰ ζητήσωμεν τὴν ἐξήγησιν τῶν φωτογραφιῶν τῶν πνευμάτων ἢ φαντασμάτων. Αἱ φωτογραφίαι αὗται, ὧν πολλαὶ ἐτυπώθησαν εἰς περιοδικὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς καὶ μεγάλην προὐξένησαν αἴσθησιν, δεικνύουσι συνήθως τὸ πρόσωπον ἀνθρώπου ἀνέτως ἐπὶ ἕδρας καθημένου, ἐνῷ παρ' αὐτῷ καθημένη, ἡ ἱσταμένη παρὰ τὴν ἄλλην πλευρὰν τῆς τραπέζης, φαίνεται ἡ σκιώδης εἰκὼν ἄλλου προσώπου, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου, σύμφωνα μὲ τὴν γενικῶς παραδεδεγμένην περὶ πνευμάτων ἰδέαν, εἶνε ὁρατὰ εὐκρινῶς ὅλα τὰ ἔπιπλα, σκίμποδες κλπ. τὰ ὁποῖα ἡ μορφὴ ἐκείνη, ἂν ἦτο ἐν σαρκὶ καὶ αἵματι, ἔπρεπε ν' ἀποκρύπτῃ ἀπὸ τῆς ὄψεως.

Ἡ μέθοδος, ἧς γίνεται χρῆσις πρὸς ἀποτύπωσιν τῶν σκιωδῶν τούτων ἢ φασματωδῶν εἰκόνων, εἶνε τόσον ἁπλῆ, ὥστε εἰς τὰς ἡμέρας ταύτας, καθ' ἃς τόσοι φιλότεχνοι ἐννοοῦσι τὰς ἀρχὰς ὡς καὶ τὰ καθ' ἕκαστα ἐν ταῖς διαφόροις ἐφαρμογαῖς τῆς φωτογραφίας, θαῦμα μόνον εἶνε ὅτι ἡ ἀγορὰ δὲν εἶνε παραφορτωμένη μὲ τοιαύτας φωτογραφίας. Πρὸς ἐξήγησιν τῶν μέσων, ὧν γίνεται χρῆσις εἰς παραγωγὴν τῶν τοιούτων φωτογραφιῶν, θὰ προσπαθήσωμεν νὰ γείνωμεν καταληπτοὶ εἰς ὅλους τοὺς ἀναγνώστας, φωτογράφους καὶ μὴ φωτογράφους.

Ἐν πρώτοις εἶνε γνωστότατον, ὅτι ἡ λῆψις συνήθους φωτογραφίας ἐκτελεῖται διὰ τῆς ἐκθέσεως μιᾶς πλακός, ὅπερ εἶνε τὸ τεχνικὸν ὄνομα τοῦ τεμαχίου τῆς ὑάλου, τῆς κεκαλυμμένης μὲ ὑγρόν τι εὐαίσθητον εἰς τὸ φῶς. Τινὲς τῶν πλακῶν τούτων εἶνε εὐαισθητότεραι ἄλλων, τουτέστιν ἀπαιτοῦσι μακροτέραν ἢ βραχυτέραν ἔκθεσιν, κατὰ τὸν ῥυθμὸν καὶ τὴν κατασκευὴν τῆς πλακός, καὶ ἂν αὕτη εἶνε βραδεῖα ἢ ἀκαριαία. Λίαν βραδεῖα πλὰξ ἀπαιτεῖται διὰ τὸν σκοπὸν ὃν προτιθέμεθα, καὶ αὕτη, ὅταν ληφθῇ ἡ εἰκών, θ' ἀποτελέσῃ τὸ ἀρνητικὸν πρότυπον, ἐξ οὗ αἱ φωτογραφίαι τυποῦνται ἐπὶ παρεσκευασμένου χάρτου.

Χάριν εὐκολωτέρας ἐξηγήσεως, ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι ζητεῖται ἡ φωτογραφία νέου καθημένου παρὰ τράπεζαν καὶ ἀναγινώσκοντος, παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ὁποίου ἵσταται ἡ φασματώδης μορφὴ ὄντος τινός. Ὡς εἰκός, ὑπάρχουσι πνεύματα καὶ πνεύματα, καὶ τὰ διὰ τοὺς φωτογράφους προωρισμένα ὀφείλουν νὰ ἔχωσι σάρκα καὶ ὀστᾶ. Ἵνα ἔλθωμεν δὲ εἰς τὰς λεπτομερείας, οἱ σκίμποδες, τράπεζαι καὶ ἄλλα ἔπιπλα διευθετοῦνται ὅπως ἐπιθυμοῦμεν νὰ τὰ φωτογραφήσωμεν, καὶ ὁ ἡμέτερος νέος καθίζεται ἐπὶ ἕδρας.

Τώρα, χρειάζεται καὶ εἷς γηραιὸς κύριος, καὶ οὗτος πρέπει νὰ λάβῃ τὴν θέσιν καὶ νὰ προσλάβῃ τὴν ὄψιν, εὐάρεστον ἢ ὄχι, ἥτις ἀπαιτεῖται διὰ τὸ «πνεῦμα». Ἡ μηχανὴ εἶνε ἑτοίμη πρὸς χρῆσιν καὶ περικλείει μίαν πλάκα, διὰ τὴν ὁποίαν ἕως ἓξ δευτερολέπτων ἔκθεσις εἰς τὸ φῶς εἶνε ἀναγκαία πρὸς συμπλήρωσιν τῆς παρασκευῆς καὶ πρὸς ἐπιτυχῆ λῆψιν τῆς εἰκόνος.

— Τώρα μὴν κινεῖσθε, σᾶς παρακαλῶ, φωνάζει ὁ φωτογράφος.

Καὶ συγχρόνως τὸ κάλυμμα ἀπὸ τοῦ φακοῦ τῆς μηχανῆς ἀφαιρεῖται, καὶ μετὰ δύο δευτερόλεπτα τὸ πολὺ πάλιν ἐπιτίθεται. Ὁ γηραιὸς κύριος λίαν φιλοφρόνως πληροφορεῖται, ὅτι ἡ παρουσία του δὲν εἶνε πλέον ἀναγκαία καὶ δύναται νὰ ἐξέλθῃ τοῦ δωματίου, ἂν ἀγαπᾷ. Ἀφοῦ αὐτὸς ἐξέλθῃ, τὸ κάλυμμα ἀφαιρεῖται καὶ πάλιν, ὁ νέος καὶ τὰ ἔπιπλα ὑποβάλλονται εἰς τεσσάρων δευτερολέπτων περιπλέον ἔκθεσιν, τὸ κάλυμμα πάλιν ἐπιτίθεται, καὶ ἰδοὺ ἡ φωτογραφία τοῦ φαντάσματος εἶνε τετελεσμένον γεγονός.

Ὅταν ἡ πλὰξ ἀναπτυχθῇ καὶ καταστῇ ἐναργής καὶ ἡ φωτογραφία ἐξ αὐτῆς τυπωθῇ, θὰ εὕρωμεν ὅτι ὁ γηραιὸς κύριος εἶν' ἐκεῖ, ἀλλ' ἡ ἐμφάνειά του εἶνε μόνον σκιά, ἐνῷ τὰ ἔπιπλα εὐκρινῶς φαίνονται διὰ μέσου τῆς σκιᾶς ταύτης, καὶ τοῦτο διότι ὁ μὲν γηραιὸς κύριος ἐστάθη πρὸ τῆς φωτογραφικῆς μηχανῆς ἀκριβῶς τόσον χρόνον, ὅσον διαρκεῖ καὶ τῶν φαντασμάτων ἡ ἐμφάνεια, τὰ δὲ ἔπιπλα καὶ ὁ νέος ὁ καθήμενος ἔμειναν τὸ τριπλοῦν τοῦ χρόνου τούτου πρὸ τοῦ φακοῦ. Ὁ φωτογράφος τώρα δύναται νὰ παραγάγῃ ὅσα ἀντίτυπα θέλει ἐκ τοῦ πρωτοτύπου τούτου, καὶ ἂν τύχῃ νὰ εἶνε καὶ μέλος πνευματιστικῆς τινος ἑταιρίας, ἀναρίθμητα δύναται νὰ πωλήσῃ.

ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ ΚΑΙ ΤΟ ΑΓΓΛΙΚΟΝ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Οἱ δύο τελευταῖοι ὑριστάμενοι ἐν τῷ ἀγγλικῷ Συντάγματι κατὰ τῶν Ἰουδαίων περιορισμοὶ παραδόξως κατηργήθησαν, ὁ μὲν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς, ὁ δὲ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ υἱοῦ τῆς αὐτῆς ἑβραϊκῆς οἰκογενείας. Ὁ μὲν βαρῶνος Λιονὲλ Ῥότσιλδ ἐξελέχθη πρῶτος ἐν Ἀγγλίᾳ Ἑβραῖος βουλευτής, ὁ δὲ υἱός του, ὁ λόρδος Ῥότσιλδ, πρῶτος ἀνηγορεύθη πατρίκιος, ἤτοι μέλος τῆς βουλῆς τῶν Λόρδων. Ἕπεται ὅτι, κατὰ τὸ ἀγγλικὸν Σύνταγμα, οὐδεμία τοῦ λοιποῦ ὑπάρχει διάκρισις μεταξὺ Χριστιανῶν καὶ Ἑβραίων.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΙ Ο ΘΥΡΩΡΟΣ

Ἡ βερολιναία ἐφημερὶς «Lokal Anzeiger» διηγεῖται τὸ ἑπόμενον ἀνέκδοτον περὶ τοῦ ἡμετέρου βασιλέως:

Ὁ νῦν βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων παῖς ὢν ἐφοίτα εἰς ἓν τῶν σχολείων τῆς Κοπεγχάγης, ἐπιστρέφων δὲ οἴκαδε, εὕρισκε παιδικὴν τέρψιν εἰς τὸ νὰ κρούῃ τὸν κωδωνίσκον οἰκίας τινός, πρὸ τῆς ὁποίας διήρχετο, μεθ' ὃ ἀπεμακρύνετο εἰς ἀπόστασιν ἀσφαλῆ κ' ἐπερίμενε νὰ ἴδῃ τὸν θυρωρὸν ἐμφανιζόμενον εἰς τὴν αὔλειον θύραν, ἔκπληκτον καὶ ἀγανακτοῦντα, διότι οὐδένα ἐπισκέπτην εὕρισκε.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν ὁ θυρωρὸς παρεφύλαξε τὸν φιλοτάραχον παῖδα κ' ἐξέχυσε κατ' αὐτοῦ τοὺς χειμάρρους τῆς ὀργῆς του, λοιδορῶν αὐτὸν μὲ βάναυσα ἐπίθετα καὶ ἀπειλῶν, ἂν τὸν πιάσῃ, νὰ τὸν διορθώσῃ. Κατὰ τὸ δεῖπνον τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ νεαρὸς πρίγκηψ ἠρώτησε τὸν πατέρα του τὴν σημασίαν ἑνὸς τῶν δυσφήμων ἐπιθέτων, τὰ ὁποῖα ἤκουσε παρὰ τοῦ θυρωροῦ.

Ὁ πρίγκηψ Χριστιανός, ὅστις δὲν ἐβασίλευεν ἀκόμη τότε, ζῶντος τοῦ Φρειδερίκου Ζ', ἠρώτησε τὸν παῖδα ποῦ ἤκουσε τὸ ἐπίθετον αὐτό. Ὁ νεαρὸς ἡγεμονόπαις ὡμολόγησε τὰ πάντα, καὶ τότε ὁ πατὴρ τὸν διέταξε νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὸν θυρωρὸν καὶ συνελήφθη ὑπὸ τοῦ παραμονεύοντος θυρωροῦ, ὅστις ἐξέφερε κραυγὴν θριάμβου ὡς συλλαβὼν τέλος τὸν ἔνοχον. Ἀλλ' ὁ νεαρὸς πρίγκηψ ἐξήγησεν ὅτι ἦλθε τὴν φορὰν ταύτην κατὰ διαταγὴν τοῦ πατρός του νὰ ἐκφράσῃ τὴν λύπην του καὶ νὰ ζητήσῃ συγγνώμην.

Ὁ θυρωρὸς ἠρώτησε τὸ ὄνομα τοῦ πατρός, ὅταν δὲ ἤκουσε «πρίγκηψ Χριστιανός, διάδοχος τοῦ θρόνου» ὁ ἁπλοϊκὸς ἄνθρωπος ἔμεινε κεχηνὼς ἐξ ἐκπλήξεως.

ΦΙΛΟΦΡΟΣΥΝΗ ΤΟΥΡΚΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥ

Τὸ ἑπόμενον ἀνέκδοτον διηγοῦνται περὶ τοῦ Μουσταφᾶ πασσᾶ, πρώην πρέσβεως τῆς Τουρκίας ἐν Βερολίνῳ: Κατὰ τὰς ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς πρεσβείας ὑποδοχὰς συνήθειαν εἶχε νὰ δίδῃ ἓν μικρὸν ζαχαρωτὸν εἰς ἑκάστην τῶν ἐπισκεπτριῶν, ἀλλὰ μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἔδωκε τρία εἰς τὴν αὐτὴν κυρίαν. Κολακευθεῖσα ἐπὶ τῇ διακρίσει ταύτῃ, ἡ κυρία παρεκάλεσε φίλον εἰδήμονα τῆς τουρκικῆς νὰ ἐρωτήσῃ τὸν πασσᾶν διὰ τὸ αἴτιον τῆς προτιμήσεως. Ἡ ἐξήγησις τοῦ πρέσβεως ἦτο ἁπλουστάτη· «τὸ ἔκαμε διότι τὸ στόμα της εἶνε σχεδὸν τριπλάσιον τοῦ τῶν ἄλλων κυριῶν κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ πάχος τῶν χειλέων».

ΕΥΛΟΓΟΣ ΑΝΥΠΟΜΟΝΗΣΙΑ

Ὁ Ἀγαθόπουλος μανθάνει ἔξαφνα ὅτι ὁ ἀδελφός του ἀπέκτησε πρῶτον τέκνον καὶ τρέχει εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ:

— Καλορρίζικο! φωνάζει ἀπὸ τὴν κλίμακα, καὶ εἰπέτε μου γρήγορα ἀγόρι εἶνε ἢ κορίτσι.

— Τί βιά ἔχεις νὰ μάθῃς, ἀπαντᾷ ὁ ἀδελφός, ἔλα ἐπάνω πρῶτα.

— Τί βιὰ ἔχω; Θέλω νὰ ἰδῶ ἐπὶ τέλους τί ἔγεινα, θεῖος ἢ θεία . . .

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Πρό τινος καιροῦ ἦτο ἐκτεθειμένη πρὸς πώλησιν ἐνταῦθα μικρὰ ἐπιτυμβία πλάξ, ἐφ' ἧς παρίσταται ἀνὴρ ἔφιππος, οὗτινος ὁ ἵππος ἔχει ἀνωρθωμένους τοὺς ἐμπροσθίους πόδας πρὸ δένδρου, περὶ τὸν κορμὸν τοῦ ὁποίου ἑλίσσεται ὄφις· παρὰ τὴν ῥίζαν δὲ τοῦ δένδρου φαίνεται κάπρος, καθ' οὗ ἐφορμᾷ κύων.

Κάτωθι τῆς ἀναγλύφου ταύτης παραστάσεως, συνήθους καὶ εἰς ἄλλα ἐπιτύμβια μνημεῖα, ἀναγινώσκεται ἐν πέντε στίχοις ἡ ἑπομένη ἐπιγραφή:

Αὐφωνία Εὐπορία
ἡ μήτηρ καὶ Γ. Αὐφούστιος
Μάννειος ὁ ἀδελφὸς Γ. Αὐ-
φουστίῳ πρειμιγενεῖ μνήμης
χάριν

Τὸ κύριον ὄνομα «Αὐφωνία» ἴσως λελανθασμένως ἐχαράχθη ὑπὸ τοῦ γλύπτου ἀντὶ «Ἀφθονία» ὅπερ καὶ συνάδει πρὸς τὸ κατόπιν «Εὐπορία».

«Εὐπορία» κύριον ὄνομα γυναικὸς κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἀπαντώμενον καὶ ἐν ἄλλῃ ἐπιγραφῇ ἐχρησίμευσε καὶ ὡς ὄνομα πλοίου ἀττικοῦ, ὑπὸ δὲ τῶν Ῥοδίων ἀπενέμετο ὡς ἐπίθετον τῇ Ἀρτέμιδι. Ἀλλ' Εὐπορία ὑπῆρχε καὶ πόλις ἐν Βισαλτίᾳ τῆς Μακεδονίας, κτισθεῖσα ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, ἐξ ἧς πόλεως πιθανώτατον κατήγετο ἡ ἔλαβε τὸ ὄνομα ἡ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ γυνή.

Τ' ἄλλα κύρια ὀνόματα «Μάννειος» ἀντὶ «Μάνιος» (Manius) καὶ Γ. (πιθανὸν Γάϊος) Αὐφούστιος, πλημμελῶς ἐπίσης εἰσὶ κεχαραγμένα ἐπὶ τοῦ μαρμάρου ὡς καὶ τὸ ἐπίθετον «πρειμιγενεῖ» ἀντὶ «πριμιγεννῆ». Τῆς τελευταίας δὲ ταύτης λέξεως συνθέτου ἐκ τοῦ λατινικοῦ primus=πρῶτος καὶ «γεννῆς», κατὰ τὸ βυζαντινὸν «πριμικήριος», βεβαίως χρῆσις ἐγένετο ἀντὶ τοῦ «πρωτότοκος». Ἐὰν ἀπαντῶσιν ἀλλαχοῦ τὸ ἐπίθετον «πριμιγεννῆς» ὡς καὶ τὰ κύρια ὀνόματα «Αὐφωνία ἢ Ἀφθονία» καὶ «Αὐφούστιος» ἀγνοῶ.

Ἡ ἀνωτέρω πλὰξ εὑρέθη ἐν τῇ βορείῳ Μακεδονίᾳ, ἐν ᾗ πάντα τ' ἀναλυπτόμενα μνημεῖα οἵας δήποτε ἐποχῆς φέρουσιν ἑλληνικὰς ἐπιγραφάς. Ἔστω δὲ καὶ τοῦτο μία ἀπόδειξις ἔτι τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν ἁπάσῃ τῇ Μακεδονίᾳ.

Πλὴν τῆς ἀνωτέρω ἐπιγραφῆς παραθέτω ἑτέρας δύο ἐπιγραφὰς εὑρισκομένας ἐν τῷ τρίᾳ τέταρτα τῆς ὥρας ἀπέχοντι τῆς Θεσσαλονίκης χωρίῳ Χαρμὰν-Κιοί.

1) Ἐπὶ τεμαχίου μαρμάρου μήκους 1,25 μ. καὶ πλάτους 80 τοποθετημένου ἐπὶ τῆς κλίμακος τοῦ σχολείου κειμένου ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ μνησθέντος χωρίου ἀνέγνων τὰ ἑξῆς:

(Τέ)ρον ἔτεξεν Φλαβία Σαβίνα.....
..... (ζῆσ)αν εὐνοία σὺν ἐμοὶ ἔτη ιε.....
..... καὶ με λιποῦσα σὺν μοι.....
.... ὀρνεον ....

Τὸ ἄνω μέρος τοῦ μαρμάρου, ἤτοι ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπιγραφῆς, καὶ τὸ πρὸς δεξιὰ εἶνε κεκαλυμμένα, τὸ δὲ πρὸς τ' ἀριστερὰ τεθραυσμένον.

2) Ἐπὶ ὁμοίου μαρμάρου μήκους 1μ. καὶ ἀναλόγου πλάτους ἐκτισμένου ἐν τῇ ἑτέρᾳ κλίμακι τῆς αὐτῆς οἰκοδομῆς ἀνέγνων τὰ ἑξῆς

Γ. Κλαύδιος Ἀλε.....
γαμετῇ ευεν.....
εὐσεβίης ἕνεκε(ν).....
τὴν ἁρπαχθεῖσαν.....
κ... τεκειδαλυισ.....

Τὸ πρὸς τὰ δεξιὰ μέρος τῆς πλακὸς καλύπτεται ὑπὸ τῆς οἰκοδομῆς.

Ἀκριβεστέρα ἀνάγνωσις αὐτῶν δὲν εἶναι δυνατή, διότι, ὡς ἄνω ἐρρέθη, μέρος μὲν τῶν μαρμάρων καλύπτεται ὑπὸ τῆς οἰκοδομῆς, τὰ δ' ἐπὶ τοῦ καταφανοῦς μέρους αὐτῶν γράμματα ἐξίτηλα ἐγένοντο ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τῆς προστριβῆς. Ἀφίνω ἑπομένως τὴν συμπλήρωσιν αὐτῶν εἰς εἰδικοὺς ἀρχαιολόγους.

Ἀμφότερα τὰ μάρμαρα μετεκομίσθησαν κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ σχολείου ἐκ τοῦ πλησίον ἐπὶ ὑψώματος καὶ παρὰ τὴν εἰς Σέρρας ἄγουσαν ἁμαξιτὸν κειμένου τσιφλικίου Λεμπὲτ ἢ Λαμπέτ, ἐν ᾧ εἰσέτι σώζονται κίονες καὶ ἄλλα συντρίμματα ἐξ ἀρχαίων οἰκοδομῶν. Κατὰ τοὺς περιοίκους ἐν Λαμπὲτ ὑπῆρχε μέγα μοναστήριον, καταστραφὲν ὑπὸ τῶν κατακτητῶν, εἰς ὃ ἀνῆκον τὰ σωζόμενα μάρμαρα. Δὲν εἶναι ἀπίθανος ἡ γνώμη τῶν χωρικῶν· ἀλλὰ βεβαίως πρὸ τῆς μονῆς ἐν τῇ αὐτῇ θέσει θὰ ὑπῆρχε πόλισμά τι, οὗτινος τὸ ὄνομα ἀγνοεῖται, ὡς ἀγνοεῖται καὶ τὸ τῆς μονῆς, καὶ εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ ὁποίου βεβαίως ἀνήκουσιν αἱ ἄνω παρατεθεῖσαι ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς δύο ἐπιγραφαί.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Σ. Γ. ΑΣΤΕΡΙΑΔΗΣ

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει κρήνη τοῦ Σουλτὰν Ἀχμέδ. Περιγραφὴν τῆς κρήνης ταύτης εὑρίσκομεν ἐν τῇ «Κωνσταντινουπόλει» τοῦ Σ. Βυζαντίου: «Ἐν τῇ πρὸ αὐτῆς (τῆς Υ. Πύλης) πλατείᾳ ᾠκοδόμηται πάγκαλλος κρήνη τετράγωνος καὶ μὲ πλατύτατον Σινικὸν γείσωμα, κατὰ τὸ σχῆμα τῆς ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Τόπ-χανέ, κτίσμα Σουλτὰν-Ἀχμὲδ τοῦ Γ', καθὰ δηλοῖ ἡ ἐπ' αὐτῆς στιγμὴ ἐπιγραφή, ποίημα αὐτοῦ τοῦ ἰδίου κτίτορος. Εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας αὐτῆς, σχηματιζούσας εἶδος πυργίσκου ἑκάστην, περιτρέχει ἔσωθεν ἐξ ὑπαμοιβῆς διάδρομος πρὸς εὐχερεστέραν διανομὴν τοῦ ὕδατος. Ὑδρονόμος δέ τις, ἐπὶ τούτῳ διωρισμένος, διανέμει δωρεὰν καὶ ἀνεξετάστως ἐντὸς χαλκίνων, καθαριώτατα γεγανωμένων ἀγγείων, τὸ ὕδωρ εἰς τοὺς διψῶντας».

Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει κρήνη τοῦ Τόπ-χανέ. Καὶ ταύτης περιγραφὴν εὑρίσκομεν ἐν τῇ «Κωνσταντινουπόλει»: «Τὸ ὡραιότατον τοῦτο κτίριον, τὸ ὁποῖον, θεωρούμενον τέως ὡς τὸ χαριέστερον ἀριστούργημα τῆς Ἀσιατικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἀπέβαλε πρό τινων ἐτῶν τὴν Σινικὴν αὐτοῦ παρωροφίδα, καὶ μετ' αὐτῆς πᾶν ὅ,τι εἶχε θελκτικὸν καὶ λαμπρόν, ἐκτίσθη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1609 ἐπὶ Σουλτὰν Ἀχμὲδ τοῦ Α' ἀνοικοδομήθη δὲ τῷ 1733 ἢ 1732 ὑπὸ Σουλτὰν Μαχμοὺδ τοῦ Α' καὶ ἀποτελεῖ τετράγωνον ἀκριβές, τοῦ ὁποίου ἑκάστη πλευρὰ ἔχει 25 ποδῶν πλάτος καὶ ἄλλο τόσον ὕψος. Οἱ δὲ τοῖχοί του εἶνε κεκαλυμμένοι κατ' ὀρθὸ μαρμάρωσιν διὰ κυανοῦ (λαζουρίου), φεγγίτου, γρανίτου, πορφύρου καὶ ἀλαβαστρίνου λίθου. Ἡ δὲ κομψοτάτη ποτὲ Κινεζικὴ ἢ Ἀραβικὴ αὐτοῦ στέγη, περισκέπουσα αὐτὸ ἐν εἴδει κεφαλῆς ἀμανίτου ἢ Ἰαπωνικοῦ σκιαδίου, ἣν πρῶτον μὲν κατεχρύσωσαν καὶ ἔβαψαν ἀπειροκάλως δι' ἀνθηρῶν χρωμάτων, εἶτα δὲ καὶ ἀφεῖλον ὀλοτελῶς, ἀντικαταστήσαντες αὐτὴν διὰ τοῦ περιτρέχοντος σήμερον ἀχαρίτως τὸ κτίριον σιδηροῦ κιγκλιδώματος ἐκείνου, προεῖχε πεντεκαίδεκα πόδας καὶ ἐξ δακτύλους τῶν τοίχων, καὶ ἀπετέλει μεγαλοπρεπέστατον γείσωμα καὶ σκέπην ἐν ταύτῳ εὐρυτάτην διὰ τοὺς ὑδρευομένους ἢ θρησκευτικῶς ἀγνιζομένους».

ΞΕΝΟ ΜΑΤΙ

Σὲ εἶδα ὅλη χάρι
Νὰ κάθεσαι γυρμένη μιὰν αὐγοῦλα
Σ τὰ χόρτα ποῦ ἡ δροσοῦλα
Ἐσκόρπιζε κλωνιὰ μαργαριτάρι,
Ῥοδόλευκα ντυμένη,
Σὰν χαραυγὴ π' ὁλόφωτα προβαίνει.

—

Ἕνα στεφάνι ῥόδα
Σ τὰ μαρμαρένια χέρια σου ἐκρατοῦσες
Κι' ἀμέριμνα θωροῦσες
Τὴν πλάση π' ἀνθισμένη γύρω εὐώδα,
Μὲ γέλιο μές τὸ στόμα
Ποῦ δὲν μπορῶ νὰ λησμονήσω ἀκόμα.

—

Μὰ πές, σ' ὁρκίζω, ῥῶς μου,
Γιατὶ ἀπ' τοῦ γαλανοῦ ματιοῦ τὴν ἄκρη
Ἐκύλισε ἕνα δάκρυ
Σὰν φάνηκεν ὁ ἥλιος ὁ δικός μου
Ἀνάμεσ ἀφ' τὰ φύλλα
Κι' ἀγροίκησες κρυφὴν ἀνατριχίλα;

—

Δὲν μοῦ μιλεῖ ὡσπαίνει . . .
Μα ἐγὼ γνωρίζω πλιὰ τὸ λογισμό της.
Μοῦ λέει τὸ μυστικό της:
«Σιγνὰ ἄλλο μάτι τὴ χαρά μας σβέννει,
Ἡ ζωντανὸ μπροστά μας,
Ἢ σὰν τὸν ἥλιο ἀπατηλὸ κρυφά μας».

Δ. Ι. ΜΑΡΓΑΡΗΣ

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(2—8 Ὀκτωβρίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	Ἡμέραι							Ἐξηγήσεις
	2	3	4	5	6	7	8	
Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις	754,2	755,1	755,6	756,0	755,6	754,1	755,4	Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.
Μέση θερμοκρασία	18,05	16,7	16,4	20,1	17,8	19,0	18,75	Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατονταβάθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.
Μεγίστη θερμοκρασία	21,2	20,2	20,8	22,7	23,5	24,0	23,3	Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	14,9	13,2	12,1	17,5	12,2	14,0	14,2	Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.
Σχετικὴ ὑγρασία	59	58	57	55	56	63	68	Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.
Ἀπόλυτος ὑγρασία	9,23	8,41	9,04	8,37	9,20	10,19	11,25	Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	—	Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.
Χιών	—	—	—	—	—	—	—	
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—	
Νέφη	2	3	2	1	0	0	1	Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	ΒΔ.4	ΒΑ.6	ΒΑ.5	ΒΑ.2	ΒΑ.0	ΒΔ.2	ΒΔ.2	Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.
Θάλασσα	5	2	2	1	0	0	0	Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**	2	3	4	5	6	7	8
Κέρκυρα	21,0	20,0	18,5	19,0	18,5	18,5	17,5
Βῶλος	18,0	17,5	16,5	15,5	20,5	15,5	16,0
Πάτραι	21,5	—	—	—	19,5	19,0	20,0
Τρίπολις	15,0	12,5	12,5	12,5	12,0	12,5	13,0
Κωνσταντινούπολις	—	15,5	15,0	15,0	16,0	15,0	16,0
Ὀδησσὸς	10,8	07,9	14,5	11,1	11,0	13,2	—
Βατούμ	16,1	16,6	09,4	16,2	—	15,7	13,9
Παρίσιοι	14,2	13,1	18,3	17,8	9,0	9,8	13,2
Ῥώμη	19,5	18,8	20,6	19,0	19,5	19,0	19,0
Νεάπολις	20,0	—	—	19,5	18,5	—	—
Βρινδήσιον	—	—	18,5	18,5	17,5	16,5	13,0
Καλιάρη	—	—	18,0	15,0	20,5	20,5	20,5
Πάνορμον	—	17,5	21,0	20,0	—	—	19,0
Μελίτη	—	21,0	22,0	22,0	22,0	21,5	21,5

Παρατηρήσεις.— Ἡ μέση θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαίρας ἐξακολουθεῖ κυμαινομένη περὶ τὴν *κανονικὴν* θερμοκρασίαν τοῦ τρέχοντος μηνὸς ἐν Ἀθήναις.

Ἡ ὑγρασία τοῦ ἀέρος μόλις ἀπὸ τῆς 7 τρ. ἀρχεται λαμβάνουσα τὸ *κανονικὸν* αὐτῆς μέτρον· μέχρι δὲ τῆς ἡμέρας ταύτης διετηρήθη σταθερῶς κατωτέρα τοῦ συνήθους.

Ἀπὸ τῆς 14 Σεπτεμβρίου, πρὸ μηνὸς περίπου, ἐπικρατεῖ τελεία ἀνομβρία ἐκτάκτως διὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐν Ἀθήναις· ἐντὸς εἰκοσιπενταετίας μόλις ἅπαξ παρετηρήθη τὸ φαινόμενον τοῦτο.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικὰ

Ἡ Ῥωσσικὴ κυβέρνησις ἀπεφάσισε τὴν σύστασιν Ῥωσσικοῦ Ἰνστιτούτου ἐν Κωνσταντινουπόλει, σκοπὸν ἔχοντος τὴν ἀρχαιολογικὴν καὶ ἐθνογραφικὴν ἔρευναν τῆς Ἀνατολῆς.

— Κατὰ τὰς ἐργασίας, αἵτινες γίνονται ἱπρὸς κανονισμὸν τοῦ ῥεύματος τοῦ Τιβέρεως ἐν Ῥώμῃ, εὑρέθησαν τεμάχια ἀγάλματος τῆς ἀρίστης ἐποχῆς τῆς ἑλληνικῆς τέχνης. Ἡ κεφαλὴ ἰδίως, ἄριστα διατηρηθεῖσα, εἶνε ἐξαισία τὸ κάλλος. Ὁ διάσημος Ἰταλὸς γλύπτης Μοντεβέρδε, ἰδὼν τὸ ἄγαλμα, ἀπεφάνθη ὅτι εἶνε ἀληθὲς ἀριστούργημα.

Φιλολογικὰ

Ἡ Κυρία Γλάδστωνος συγγράφει ὅπως καὶ ὁ ἔνδοξος αὐτῆς σύζυγος. ἀλλὰ συγγράφει πρακτικώτερα ἔργα. Οὕτω ἓν τινι τῶν φύλλων τοῦ ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκδιδομένου Ladies Home Journal δημοσιεύει ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Σελίδες ἐκ τοῦ βίου μητρὸς» πολυτίμους συμβουλὰς περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παίδων.

— Τὸ προσεχὲς ἔτος ὁ διάσημος Οὐγγρος συγγραφεὺς Μαυρίκιος Γιόκαϊ ἑορτάζει τὴν πεντηκοστὴν ἐπέτειον τοῦ φιλολογικοῦ σταδίου του. Τὸ πρῶτον αὐτοῦ μυθιστόρημα «Ἰουδαῖος παῖς» ἐδημοσίευσε τῷ 1842.

— Ὁλόρθος Τέννυσον ὁ ἐστεμμένος Ἄγγλος ποιητὴς ἐπεράτωσε τὴν συγγραφὴν κωμῳδίας, ἥτις θὰ παρασταθῇ προσεχῶς, ἐχωρηθέντος τοῦ ἀποκλειστικοῦ δικαιώματος τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Ἀμερικῇ παραστάσεως ἀντὶ ἀδροῦ ποσοῦ εἰς Ἀμερικανὸν θεατρώνην. Ἡ κωμῳδία αὕτη δὲν εἶνε τὸ πρῶτον δραματικὸν ἔργον τοῦ γηραιοῦ ποιητοῦ· πλὴν ταύτης ἔχει συγγράψει δύο ἕτερα τὴν «Βασίλισσαν Μαρίαν» καὶ τὸν «Χαράλδον».

Καλλιτεχνικὰ

Ὁ βαρῶνος Ἀλφόνσος Ῥότσιλδ ἠγόρασεν ἀντὶ 600,000 φράγκων τὴν θαυμασίαν προσωπογραφίαν τοῦ Ῥαφαὴλ τὴν εἰκονίζουσαν τὸν Καίσαρα Βοργίαν.

— Πρό τινων ἡμερῶν ἐτελέσθησαν ἐν Δεσσάου τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ μνημείου τοῦ ποιητοῦ τῶν «Ἑλληνικῶν Ἀσμάτων» Γουλιέλμου Μύλλερ ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς δουκικῆς αὐλῆς, τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν συγγενῶν. Χορὸς ἐκ 300 ἀοιδῶν ἔμελψεν ἁρμονικώτατον ὕμνον, ἡ δὲ στρατιωτικὴ μουσικὴ ἀνέκρουσεν ἐμβατήρια. Ὁ μουσικοσύμβουλος Ῥύμελιν εἰκόνισεν εὐγλώττως τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τοῦ ποιητοῦ, εἶτα δὲ ὁ πρόεδρος τῆς ἐπὶ τῆς ἀνιδρύσεως ἐπιτροπῆς ἀφηγήθη τὰ κατὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ μνημείου, εὐχαριστήσας ἰδίως θερμῶς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν καὶ τὴν ἑλληνικὴν Βουλήν, αἵτινες ἐχορήγησαν γενναίως τὰ μάρμαρα. Ὕστατος ἔλαβε τὸν λόγον ὁ υἱὸς τοῦ Μύλλερ Μαξιμιλιανός, ὁ ὀνομαστὸς γλωσσολόγος καὶ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὀξωνίας, εὐχαριστήσας μετὰ φωνῆς πνιγείσης ὑπὸ λυγμῶν τοὺς συντελέσαντας εἰς ἀνέγερσιν τοῦ μνημείου καὶ διηγηθεὶς παντοῖα ἐπεισόδια ἐκ τοῦ βίου τοῦ ἐνθουσιώδους Γερμανοῦ πατριώτου καὶ φιλέλληνος. Τὸ μνημεῖον ἀποτελεῖται ἐκ τῆς προτομῆς τοῦ Μύλλερ ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, ἑστημένης ἐπὶ βάθρου μαρμαρίνου ἐστολισμένου διὰ συμπλεγμάτων ἀνθέων καὶ κλάδων. Ἐπὶ τῆς μιᾶς προσόψεως ὑπάρχουσι κεχαραγμέναι γερμανιστὶ αἱ λέξεις «Γουλιέλμος Μύλλερ 1794—1827», ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας ἑλληνιστί· «Τῷ τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας ἀοιδῷ τὸν λίθον ἐκ τῶν ἀττικῶν καὶ λακωνικῶν λατομείων ἡ Ἑλλὰς εὐγνωμονοῦσα». Τὸ γρανίτινον ὑπόβαθρον εἶνε κεκοσμημένον διὰ τεσσάρων μορφῶν, αἵτινες παριστῶσιν τὴν ποίησιν, τὴν ἐπιστήμην, τὴν πάνοπλον Γερμανίαν καὶ τὴν συντρίβουσαν τὰς ἁλύσεις Ἑλλάδα. Τὸ ἑσπέρας τῶν ἀποκαλυπτηρίων ἐδιδάχθη ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς πόλεως ἡ «Ἰφιγένεια» τοῦ Γκαῖτε.

ΑΝΔΑΛΟΥΣΙΑ

Μουσικὰ

Ἡ Ρίγκηψ διευθύνων ὀρχήστραν — τὸ ἔκτακτον τοῦτο γεγονὸς ἀγγέλλεται ἐκ Λονδίνου, ὅπου ὁ υἱὸς τῆς Βασιλίσσης δοὺξ τοῦ Ἐδιμβούργου, δεξιώτατος βιολιστής, διηύθυνεν ἐν δημοσίᾳ συναυλίᾳ τὴν ὀρχήστραν κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς 9 Ὀκτωβρίου ἐκτελέσασαν σύνθεσίν τινα τοῦ Ἄϋδν.

Θεατρικὰ

Ἐπερατώθη τὸ νέον θέατρον τῆς Ζυρίχης, ὅπερ ἱδρύθη πολυτελέστατον κατὰ τὰ σχέδια τῶν δύο βιεννναίων ἀρχιτεκτόνων Ἥλμερ καὶ Φέλμερ.

Δημόσια ἔργα

Τὸ παλαιὸν σχέδιον περὶ μεταποιήσεως τῶν Παρισίων εἰς ἐπιθαλάσσιον λιμένα παρέχει σήμερον μείζονας ἢ ἄλλοτέ ποτε πιθανότητας ἐπιτυχίας. Ἡ καταρτισθεῖσα ἐπιτροπὴ πρὸς ἐξέτασιν τοῦ κατορθωτοῦ ἢ μὴ τοῦ σχεδίου ἀπεφήνατο κατ' αὐτὰς ὑπὲρ τῆς κατασκευῆς μεγάλης διώρυγος μεταξὺ Παρισίων καὶ Ῥουέν, ἥτις θὰ ἔχῃ μῆκος μὲν 182 χιλιομέτρων, βάθος δὲ 6.2 μέτρων. Τὰ μείζονος χωρητικότητος πλοῖα θὰ προσορμίζωνται εἰς τὸν μεταξὺ Σαινδενὺ καὶ Κλισὺ κατασκευασθησόμενον μέγαν λιμένα. Ὡσαύτως θὰ ἀνοιχθῶσι μικροὶ λιμένες ἐν Ἀνδελύς, Βερνών, Νάντες, Πουασύ, Ἀχὶὲρ καὶ Ἀρζαντεὺλ. Τὰ ἀναλώματα, τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς ἀποπεράτωσιν τῆς τεραστίας ταύτης ἐπιχειρήσεως, ὑπολογίζονται εἰς ἑκατὸν πεντήκοντα ἑκατομμύρια φράγκων. Καὶ ὅπως ἔχουσι τανῦν οἱ Παρίσιοι, δὲν εἶνε δυνατὸν πιέον νὰ πολιορκηθῶσι καὶ ἀποκλεισθῶσιν καθάπερ συνέβη τῷ 1871· γινόμενοι δὲ λιμήν, τίθενται ἀπολύτως ἐν σκέπῃ πάσης ἐρόδου, δύνανται δὲ νὰ χρησιμεύσωσι καὶ εἰς ὁρμητήριον θαλασσίων στρατειῶν.

Ἐπιστημονικὰ

Ὁ διάσημος ἰατρὸς καὶ φυσιολόγος Βίρχωβ ἑώρτασε τὴν 1 8βρίου τὴν 70ὴν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων του δημοτελῶς ἐν Βερολίνῳ λαβὼν παρὰ τοῦ ἀπανταχοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου ἐκδηλώσεις ἐκτιμήσεως καὶ σεβασμοῦ. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ καὶ ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἀπένειμεν εἰς αὐτὸν τὸ παράσημον τῶν Ταξιαρχῶν.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.